

T.C.

Ardahan Üniversitesi

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Beden Eğitimi ve Spor Eğitimi Ana Bilim Dalı

Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bilim Dalı

**FARKLI OKUL TÜRLERİNDE ÖĞRENİM GÖREN ORTAOKUL
ÖĞRENCİLERİNİN BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR DERSİNE
YÖNELİK TUTUMLARININ İNCELENMESİ: KÖY KENT
KARŞILAŞTIRILMASI**

Selma ÇALIŞIR

Doç. Dr. Talha MURATHAN

Yüksek Lisans Tezi

Ardahan, 2023

FARKLI OKUL TÜRLERİNDE ÖĞRENİM GÖREN ORTAOKUL
ÖĞRENCİLERİNİN BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR DERSİNE YÖNELİK
TUTUMLARININ İNCELENMESİ: KÖY KENT KARŞILAŞTIRILMASI

Selma ÇALIŞIR

Doç. Dr. Talha MURATHAN

Ardahan Üniversitesi

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Beden Eğitimi ve Spor Eğitimi Ana Bilim Dalı

Beden Eğitimi ve Spor   retmenli i Bilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

Ardahan, 2023

KABUL VE ONAY

Selma Çalışır tarafından hazırlanan “Farklı Okul Türlerinde Öğrenim Gören Ortaokul Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi: Köy Kent Karşılaştırılması” başlıklı bu çalışma, 06.06.2023 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Doç. Dr. Murat AYGÜN (Başkan)

Doç. Dr. Talha MURATHAN (Danışman)

Dr. Öğr. Üyesi Metin KARAYOL

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylıyorum.

Prof. Dr. Mustafa ŞENEL

Enstitü Müdürü

YAYIMLAMA VE FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI BEYANI

Enstitü tarafından onaylanan lisansüstü tezimin tamamını veya herhangi bir kısmını, basılı (kağıt) ve elektronik formatta arşivleme ve aşağıda verilen koşullarla kullanıma açma iznini Ardahan Üniversitesine verdiğimi bildiririm. Bu izinle Üniversiteye verilen kullanım hakları dışındaki tüm fikri mülkiyet haklarım bende kalacak, tezimin tamamının ya da bir bölümünün gelecekteki çalışmalarda (makale, kitap, lisans ve patent vb.) kullanım hakları bana ait olacaktır.

Tezin kendi orijinal çalışmam olduğunu, başkalarının haklarını ihlal etmediğimi ve tezimin tek yetkili sahibi olduğumu beyan ve taahhüt ederim. Tezimde yer alan telif hakkı bulunan ve sahiplerinden yazılı izin alınarak kullanılması zorunlu metinleri yazılı izin alınarak kullandığımı ve istenildiğinde suretlerini Üniversiteye teslim etmeyi taahhüt ederim.

Yükseköğretim Kurulu tarafından yayınlanan “Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge” kapsamında tezim aşağıda belirtilen koşullar haricince YÖK Ulusal Tez Merkezi / Ardahan Üniversitesi Açık Erişim Sisteminde erişime açılır.

- Enstitü / Fakülte yönetim kurulu kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihimden itibaren 2 yıl ertelenmiştir. ⁽¹⁾
- Enstitü / Fakülte yönetim kurulunun gerekçeli kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihimden itibaren ay ertelenmiştir. ⁽²⁾
- Tezimle ilgili gizlilik kararı verilmiştir. ⁽³⁾

06/06/2023

Selma ÇALIŞIR

“Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge”

- (1) Madde 6. 1. Lisansüstü tezle ilgili patent başvurusu yapılması veya patent alma sürecinin devam etmesi durumunda, tez **danışmanının** önerisi ve **enstitü anabilim dalının** uygun görüşü üzerine **enstitü** veya **fakülte yönetim kurulu** iki yıl süre ile tezin erişime açılmasının ertelenmesine karar verebilir.
- (2) Madde 6. 2. Yeni teknik, materyal ve metotların kullanıldığı, henüz makaleye dönüşmemiş veya patent gibi yöntemlerle korunmamış ve internetten paylaşılması durumunda 3. şahıslara veya kurumlara haksız kazanç imkanı oluşturabilecek bilgi ve bulguları içeren tezler hakkında tez **danışmanının** önerisi ve **enstitü anabilim dalının** uygun görüşü üzerine **enstitü** veya **fakülte yönetim kurulunun** gerekçeli kararı ile altı ayı aşmamak üzere tezin erişime açılması engellenebilir.
- (3) Madde 7. 1. Ulusal çıkarları veya güvenliği ilgilendiren, emniyet, istihbarat, savunma ve güvenlik, sağlık vb. konulara ilişkin lisansüstü tezlerle ilgili gizlilik kararı, **tezin yapıldığı kurum** tarafından verilir *. Kurum ve kuruluşlarla yapılan işbirliği protokolü çerçevesinde hazırlanan lisansüstü tezlere ilişkin gizlilik kararı ise, **ilgili kurum ve kuruluşun önerisi** ile **enstitü** veya **fakültenin** uygun görüşü üzerine **üniversite yönetim kurulu** tarafından verilir. Gizlilik kararı verilen tezler Yükseköğretim Kuruluna bildirilir.
- Madde 7.2. Gizlilik kararı verilen tezler gizlilik süresince **enstitü** veya **fakülte** tarafından gizlilik kuralları çerçevesinde muhafaza edilir, gizlilik kararının kaldırılması halinde Tez Otomasyon Sistemine yüklenir.

* Tez **danışmanının** önerisi ve **enstitü anabilim dalının** uygun görüşü üzerine **enstitü** veya **fakülte yönetim kurulu** tarafından karar verilir.

ETİK BEYAN

Bu çalışmadaki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, kullandığım verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı, yararlandığım kaynaklara bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu, tezimin kaynak gösterilen durumlar dışında özgün olduğunu, Tez Danışmanının **Doç. Dr. Talha MURATHAN** danışmanlığında tarafımdan üretildiğini ve Ardahan Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Tez Yazım Yönergesine göre yazıldığını beyan ederim.

Selma ÇALIŞIR

ÖN SÖZ

Tez konumun tespit edilmesinde ve çalışma sürecinin her aşamasında kıymetli tecrübelerini ve zamanını benden esirgemeyerek her fırsatta yardımcı olan, yol gösteren, danışman hocam Doç. Dr. Talha MURATHAN'a teşekkür ederim.

Ayrıca çalışma boyunca bilgi ve teknik desteği ile her zaman yanımda olan, sevgili eşim Yasin ÇALIŞIR'a, üzerimde emekleri olan hocalarıma, arkadaşlarıma ve aileme teşekkür ederim.

Selma ÇALIŞIR

ÖZET

ÇALIŞIR, Selma. Farklı Okul Türlerinde Öğrenim Gören Ortaokul Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi: Köy Kent Karşılaştırılması, Yüksek Lisans Tezi, Ardahan, 2023.

Araştırmamızda şehir merkezi ve kırsal alanda ikamet eden farklı türdeki ortaokullarda okuyan öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarının belirlenmesi; öğrenciler cinsiyet, okul türü, kent merkezi ve kırsal alan, okul takımında yer alma, sınıf düzeyi, yaş grupları, anne baba mesleği ve eğitim düzeyi göre beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumları arasındaki farklılıkların incelenmesi amaçlanmıştır.

Çalışmamızda Kars il merkezi ve merkeze bağlı köylerde bulunan farklı okul türlerinde öğrenim gören ortaokul öğrencilerinin Beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları incelenerek, köy kent karşılaştırılması yapılmıştır. Çalışma grubunun saptanmasında seçkisiz olmayan örnekleme metotlarından amaçsal örnekleme yöntemi çeşitlerinden olan tabakalı amaçsal örnekleme yöntemi benimsenmiştir. Bu örnekleme yöntemi kapsamında Kars il merkezi ve merkeze bağlı köylerdeki ortaokul öğrencileri üzerinde çalışma yapılmıştır. Bu çalışma, tarama araştırma türlerinden olan anlık araştırma yöntemi kullanılmıştır. Araştırmamızda bağımlı değişken beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumları, bağımsız değişken, cinsiyet, okul çeşidi, kent merkezi ve kırsal alan, okul takımında yer alma, sınıf düzeyi, yaş grupları, anne baba mesleği ve eğitim düzeyleridir.

Veriler; kişisel bilgi formu, Beden eğitimi ve spor dersi tutum ölçeği ile okullardan toplanarak değerlendirilmiştir. Verilerin analizinde SPSS istatistik programı kullanılmış olup, anlamlılık değeri .05 olarak kabul edilmiştir. Yapılan analizler sonucu verilerin normal dağıldığı saptanmış ve ikili karşılaştırmalar için t testi, ikiden fazla karşılaştırmalar için Post-Hoc Tukey ve Tek Yönlü Varyans analizi kullanılmıştır.

Bu çalışmanın sonucunda; öğrencilerin cinsiyet, kent merkezi ve kırsal alanda ikamet etmeleri, engelli kardeşe sahip olma, çalışma odası, anne baba durumu, anne mesleği, baba eğitim düzeyi okul türü ve yerleşim yeri açısından değerlendirildiğinde Beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum puan ortalamalarında anlamlı farklar

görülmemiştir. Okul takımında yer alma, spor salonu durumu, sınıf düzeyleri, okul türü, okula ulaşım, okulun bulunduğu yer, baba mesleği, anne eğitim düzeyi okul türü ve yerleşim yeri açısından Beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum puan ortalamalarında olumlu anlamlı farklar tespit edilmiştir.

Anahtar Sözcükler:

Beden Eğitimi ve Spor, Tutum, Okul Türleri, Yatılı Bölge Okulu, İmam Hatip, Genel Ortaokul

ABSTRACT

ÇALIŞIR, Selma. Investigation of Secondary School Students' Attitudes Towards Physical Education and Sports Lessons from Different School Types: Village-City Comparison, Master Thesis, Ardahan, 2023.

In our research, determining the attitudes of students living in city center and rural areas and studying in different types of secondary schools towards physical education and sports lessons; It is aimed to examine the differences between the attitudes of the students towards physical education and sports lessons according to gender, school type, city center and rural area, being in the school team, class level, age groups, parental profession and education level.

In our study, the attitudes of secondary school students studying in different school types in Kars city center and the villages of the center towards Physical education and sports lessons were examined and a village-urban comparison was made. In the determination of the study group, the stratified purposive sampling method, which is one of the non-random sampling methods, was adopted. Within the scope of this sampling method, a study was carried out on secondary school students in Kars city center and villages connected to the center. This study was carried out using the instantaneous research method, which is one of the survey research types. The dependent variable in our study is attitudes towards physical education and sports lessons, independent variable, gender, school type, city center and rural area, being in the school team, class level, age groups, parental profession and education level.

Data; Personal information form, physical education and sports lesson attitude scale and data from schools were collected and evaluated. SPSS statistical program was used in the analysis of the data, and the significance value was accepted as .05. As a result of the analysis, it was determined that the data were normally distributed and t-test was used for pairwise comparisons, Post-Hoc Tukey and One-Way Analysis of Variance were used for more than two comparisons.

As a result of this study; When the students' gender, residence in the city center and rural area, having a disabled sibling, study room, parental status, mother's

occupation, father's education level, school type and place of residence were evaluated, no significant differences were observed in the mean scores of attitudes towards Physical education and sports. Positive and significant differences were found in the mean scores of attitudes towards Physical education and sports in terms of being in the school team, gym status, grade levels, school type, school access, location of the school, father's occupation, mother's education level, school type and settlement.

Keywords:

Physical Education and Sports, Attitude, School Types, District Boarding School , Imam Hatip, General Secondary School

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	i
YAYIMLAMA VE FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI BEYANI.....	ii
ETİK BEYAN.....	iv
ÖN SÖZ.....	v
ÖZET.....	vi
ABSTRACT	viii
İÇİNDEKİLER	x
KISALTMALAR DİZİNİ	xii
TABLolar DİZİNİ	xiii
GİRİŞ	1
1. BÖLÜM.....	4
GENEL BİLGİLER.....	4
1.1. EĞİTİM NEDİR?	4
1.2. EĞİTİM ÖNEMİ VE AMACI	4
1.3. TÜRK EĞİTİM SİSTEMİNİN GENEL AMACI	5
1.3.1. Okul Eğitimi.....	5
1.3.2. Yaygın Eğitim	5
1.3.3. Genel Ortaokul	5
1.3.4. İmam Hatip Ortaokulu	6
1.3.5. Genel Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokullarının Haftalık Ders Programındaki Farklılıklar.....	7
1.3.6. Yatılı Bölge Ortaokulları Hakkında Genel Bilgiler	7
1.4. BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR	7
1.4.1. Beden Eğitimi ve Sporun Tanımı.....	7
1.4.2. Beden Eğitimi ve Sporun Önemi	8
1.4.3. Beden Eğitimi ve Sporun Amaçları	9
1.5. TUTUM	10
1.5.1. Tutumun Öğeleri	12
1.5.2. Tutumun Özellikleri	14
1.5.3. Tutumların İşlevleri.....	15

1.5.4. Tutum ve Davranış İlişkisi	15
1.5.5. Tutumların Kazanılması.....	16
1.5.6. Tutumların Oluşumu ve Ölçümü	16
1.6. İLGİLİ ÇALIŞMALAR.....	17
1.6.1. Beden Eğitimi ve Spor Dersine İlişkin Tutum Çalışmaları	17
1.6.2. Beden Eğitimi ve Spora İlişkin Yabancı Kaynaklı Tutum Çalışmaları	19
2. BÖLÜM.....	21
GEREKÇE VE YÖNTEM	21
2.1. ARAŞTIRMANIN KONUSU	21
2.2. ARAŞTIRMA MODELİ.....	21
2.3. EVREN VE ÖRNEKLEM.....	21
2.4. VERİ TOPLAM ARAÇLARI	22
2.4.1. Kişisel Bilgi Formu	22
2.4.2. Beden Eğitimi ve Spor Dersi Tutum Ölçeği	23
2.5. VERİ TOPLAMA SÜRECİ.....	23
2.6. VERİLERİN İSTATİKSEL ANALİZİ	23
3. BÖLÜM.....	24
BULGULAR	24
SONUÇ.....	46
KAYNAKÇA	59
EKLER.....	69
EK 1. Orijinallik Raporu Formu	69
EK 2. Etik Kurul Kararı	70
EK 4. Kişisel Bilgi Formu	71
EK 5. İlköğretim Beden Eğitimi ve Spor Dersi Tutum Ölçeği	73
EK 6. Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği İzin Belgesi.....	74
ÖZ GEÇMİŞ.....	75

KISALTMALAR DİZİNİ

BESDTÖ	Beden Eğitimi ve Spor Dersi Tutum Ölçeği
MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
BES	Beden Eğitimi ve Spor
YBO	Yatılı Bölge Ortaokulu
İHO	İmam Hatip Ortaokulu
VB.	Ve Benzeri

TABLOLAR DİZİNİ

Tablo 1. Beden Eğitimi ve Spor ders saatleri.....	7
Tablo 2. Örneklem tablosu.....	22
Tablo 3. Öğrencilerin demografik bilgileri	24
Tablo 4. Öğrencilerin okula ulaşım bilgileri	27
Tablo 5. Cinsiyete bağlı olarak tutumlarının karşılaştırılması	30
Tablo 6. Öğrencilerin ikamet durumları ile tutumlarının karşılaştırılması	30
Tablo 7. Okul takımında yer alıp almamaları ile tutumlarının karşılaştırılması	31
Tablo 8. Spor salonu durumu ile tutumlarının karşılaştırılması.....	31
Tablo 9. Engelli kardeşe sahip olama durumu ile tutumlarının karşılaştırılması.....	32
Tablo 10. Çalışma odasına sahip olma durumu ile tutumlarının karşılaştırılması.....	32
Tablo 11. Anne baba durumu göre, tutumlarının karşılaştırılması	33
Tablo 12. Sınıf düzeyleri göre, tutumlarının karşılaştırılması	33
Tablo 13. Okul türü açısından yaşlarına göre, tutumlarının karşılaştırılması.....	34
Tablo 14. Okul türü ve ulaşım durumlarına göre, tutumlarının karşılaştırılması.....	35
Tablo 15. Yerleşim yeri ve ulaşım durumlarına göre, tutumlarının karşılaştırılması	36
Tablo 16. Anne mesleklerine göre, tutumlarının karşılaştırılması.....	37
Tablo 17. Baba mesleklerine göre, tutumlarının karşılaştırılması	37
Tablo 18. Yerleşim yeri ve baba mesleklerine göre, tutumlarının karşılaştırılması	38
Tablo 19. Okul türü ve baba mesleklerine göre, tutumlarının karşılaştırılması.....	39
Tablo 20. Anne eğitim durumlarına göre, tutumlarının karşılaştırılması.....	41
Tablo 21. Yerleşim yeri ve anne eğitim durumuna göre, tutumlarının karşılaştırılması	41
Tablo 22. Okul türü ve anne eğitim durumuna göre, tutumlarının karşılaştırılması.....	42
Tablo 23. Baba eğitim durumlarına göre, tutumlarının karşılaştırılması	43
Tablo 24. Yerleşim yeri ve baba eğitim durumuna göre, tutumlarının karşılaştırılması	44
Tablo 25. Okul türü ve baba eğitim durumuna göre, tutumlarının değerlendirilmesi	44

GİRİŞ

İnsanlık tarihi, geçmiş nesillerin birikimlerinin sonucu olarak ortaya çıkmıştır. Diğer canlılardan ayrılan özellikleri, bir arada kültür oluşturmalarıdır. Gelecek nesillere bu kültürün aktarılması eğitimle sağlanır. Eğitim, insanların tarih boyunca edindikleri bilgi ve deneyimleri bizlere ulaştırır. Bugünkü yaşam, geçmişte yaşayan insanların çabalarının bir sonucudur. İnşa edilen bu yapıya biz de katkıda bulunarak devam ederiz. Eğitim, bizi bu seviyeye çıkarır ve öğrendiğimiz bilgi ve deneyimlerle gelecek nesillere rehber oluruz (Aras, 2019). Değişen dünya düzeninde, ülkelerin dünyadaki değişim ve gelişimleri gerisinde kalmaması, mevcut düzene uyum sağlayarak ilerlemesinde en önemli faktörlerden birisi eğitimidir.

Eğitici ve öğretici alanda yapılan çalışmalar, beden eğitimi ve spor derslerinin de önemini vurgulamaktadır. Bu dersler öğrencilerin motivasyonlarını artırabilir, okulu daha eğlenceli hale getirebilir, stresle başa çıkmaları konusunda fayda sağlayabilir ve kötü alışkanlıklardan kaçınmalarına yardımcı olabilir. Bu nedenle, öğrencilerin sporla ilgilenmesi, kişisel gelişimlerinin tamamlanabilmesi açısından önemlidir. Eğitimin en temel amacı bireyin kendini tanıması ve kendi yeteneklerini keşfetme sürecinde bireye yol göstermektir. Yapılandırmacı eğitimin amacı ise her bireyin bilişsel, devinimsel, sosyal ve ruhsal alanda birbirine paralel olarak gelişim gösterecek şekilde ileriye dönük yaşama hazırlanmasıdır. Bu sebeple, beden eğitimi ve spor, genel eğitimin vazgeçilmez yapı taşı olarak kabul edilmelidir (Eroğlu, 2011).

Eğitim, bireylerin içinde bulundukları gizli güçleri ve yetenekleri ortaya çıkararak en yüksek seviyede geliştirmeye yardımcı olmakla yükümlüdür. Modern eğitimin esas amaçlarından biri, kişileri fizyolojik, akıl, maneviyat ve sosyal yeterlilik olarak geliştirip, hayata katmaktır. Bu amaç, bireyin zihinsel ve fiziksel eğitimi aracılığıyla gerçekleşebilir. Toplumsal ilerleme ve gelişme için öncelikle bireyin bedenlen sağlıklı olması ve iç dünyasında kendisini mutlu hissetmesi gerekmektedir (Kangalgil ve ark., 2006). Eğitim, öğrencilerin yeteneklerini geliştirmek ve bilgilerini artırmanın yanı sıra duygusal, bilişsel, sosyal ve fiziksel boyutlarıyla da bireyi kendine yetebilecek duruma getirmelidir. Nitelikli bireylerin yetiştirilmesi, eğitim sisteminin en önemli görevidir. Beden eğitimi ve spor derslerimizde benimsenen esas ilke, eğitim alanında yer alan bütün bireylerin kendi yeteneklerine göre gelişmesini sağlamaktır. Öğretim metodu;

çocukların fiziksel ve bilişsel ihtiyaçlarına, ilgi ve yetenek alanlarına göre belirlenmelidir (Taşmektepligil ve ark., 2006).

Eğitimde sadece öğrencilerin bilgi ve becerilerinin geliştirilmesi yeterli değildir, aynı zamanda öğrencilerin duygusal, toplumsal, zihinsel ve fiziksel yönleri de geliştirilmeli ve onların bütün olarak kendilerine yeterli hale gelmelerine yardımcı olunmalıdır (Ar, 1998). Sosyal hayatta sürekli öğrenmeye açık olan bireyler, yalnız kaldıklarında zararlı öğrenimler de gerçekleştirebilirler. Bu nedenle, nitelikli bireylerin yetiştirilmesinde eğitim sistemine büyük bir görev düşmektedir ve bu amaç doğrultusunda çaba harcanmalıdır (Yanık ve Çamlıyer, 2015). Beden eğitimi ve spor derslerinde hedeflenen maksat, tüm çocukları eşit düzeyde yetiştirmekten çok, her çocuğun sahip olduğu becerilere göre gelişim göstererek büyümesini sağlamaktır. Bu nedenle, beden eğitimi derslerinde öğrencilerin fiziksel ve bilişsel gereksinimlerine, hoşlandığı alanlara bakılarak, yetenek durumlarını kapsamlı olarak değerlendirip, aktarım yöntemi seçilmelidir (Ar, 1998; Yanık ve Çamlıyer, 2015; Şirinkan ve ark., 2007).

Beden eğitimi dersinin en temel amacı sağlıklı bireylerin yetişmesine katkıda bulunmaktır. Bu ders sayesinde, hareketli bir yaşam tarzı benimseyen öğrencilerin, hayatları boyunca aktif bir yaşam sürdürmeleri beklenmektedir. Bu da, günümüzde hızla gelişen teknoloji ve artan stresle başa çıkmak için önemli bir faktördür. Beden eğitimi dersleri, öğrencilerin fiziksel, sosyal ve psikolojik olarak gelişimlerine olumlu etkiler sağlayarak, geniş bir yelpazede sıkıntıların üstesinden gelmelerine yardımcı olur. Beden eğitimi dersleri, kişilerin fiziksel ve psikolojik olarak rahatlamasını sağlayan bir faaliyet olarak değerlendirilmektedir. Bu dersler; hızlı değişen dünya, teknolojik gelişmeler, iş hayatındaki sıkıntılar, iletişim problemleri, monoton yaşam gibi birçok faktöre bağlı olarak ortaya çıkan psikolojik sıkıntıları önlemeye yardımcı olmaktadır. Öğrenci ve öğretmen motivasyonunu artırmak için, beden eğitimi ve spor derslerinin nasıl işlendiği önem taşımaktadır. Öğrencilerin mutlu oldukları derslerde daha fazla motive oldukları bilinmektedir ve aynı şekilde öğretmenler de derslerin faydalı bir şekilde işlendiğini düşündüklerinde daha fazla motive olurlar (Kangalgil ve ark., 2006).

Öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik geliştirdikleri duygu ve tavır oluşumunda, yaş faktörünün yanı sıra, çevrelerindeki insanların da önemli bir etkisi vardır. Anne ve babaların tutumlarının özellikle çocukluk döneminde önemli bir rol

oynadığı, ancak ergenlik dönemiyle birlikte diğer sosyal etkenlerin etkisinin arttığı bilinmektedir (Morgan, 2006). Ergenlik döneminde ise, öğrencilerin arkadaşları, akrabaları, öğretmenleri gibi çevrelerindeki insanların tutumları, öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının oluşumunda ve devamında etkili olmaktadır (Sakallı, 2001). Özellikle okulda çok vakit geçiren ortaöğretim öğrencilerinin tutumlarının oluşumunda, akran grupları ve öğretmenlerinin etkisinin büyük olduğu bilinmektedir.

Toplum hayatına etki eden ve varlığı insanlık tarihi kadar eskiye dayanan köklü bir kurum olan din, toplumsal düzeni koruyan ve istikrar sağlayan bir faktördür ve insan yaşamını düzenleyen ana unsurlardan biridir. Din, toplumları bir arada tutan çok büyük bir güçtür ve toplumsal değişimle ilişkilidir (Okumu, 2003).

Ülkemizde, sporun dini açıdan olumsuz algılanması ve spor yapmanın dinin emirlerine aykırı olabileceği şeklinde yaygın bir ön yargı olduğu düşünülmektedir. Bu nedenle, eğitimi din ağırlıklı alan imam hatip ortaokulunda okuyan öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine yönelik olumsuz düşünceler besleyerek negatif tavırlar sergileyebileceği öngörülmüştür (Topalli, 2019).

Türkiye'de genel ortaokul, imam hatip ortaokulu ve Yatılı Bölge Ortaokulu (YBO) gibi farklı ortaokul türleri bulunmaktadır. YBO'lar, öğrencilerin tamamıyla okulda kalmalarını gerektiren pansiyonlu okullardır. Bu nedenle, bu okullardaki öğrencilerin ailelerinden uzakta geçirdikleri sürenin daha fazla olması, aile ortamında hissetmedikleri sorunların ortaya çıkmasına neden olabilir. Bu nedenle, okulların, öğrencilerin boş zamanlarını verimli geçirebilmeleri için uygun fiziksel yapılara (spor salonları, kütüphaneler, pansiyonlar, yemekhaneler vb.) sahip olması önemlidir. Bu faktörlerin yanı sıra, talebelerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik geliştirdikleri duygu ve tavırlar üzerinde, okul türü, öğrencinin eril ya da dişi oluşu, ulaşım, eğitim yuvasının eklentisi olan aktivitelerin gerçekleştirildiği salon gibi alanlar, takım üyeliği, kardeş sayısı, çalışma odası, anne-baba mesleği gibi kişisel bilgilerin de etkisi olabilir. Bu nedenle, farklı ortaokul türlerinde eğitim alan öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarını ve görüşlerini ayrıntılı olarak değerlendirerek, eldeki değişkenlerin farklılık oluşturup oluşturmadığını belirlemek gereklidir (Arı, 2000; MEB, 2008; Kafadar, 1997; Karataş, 2006).

1. BÖLÜM

GENEL BİLGİLER

Bu bölümde, araştırma ile ilgili alan yazının ayrıntılı bir incelemesi sunulmuştur.

1.1. EĞİTİM NEDİR?

Eğitim, geçmişten günümüze değişen tanımlarıyla farklı ülkeler, felsefeler, dönemler ve bireyler tarafından çeşitlilik göstermektedir. Ancak genel olarak kabul gören tanımlara göre, eğitim bireylerin içinde yaşadığı toplumlarda uygulanabilir yetenekler, yönelimler ve başka davranış kalıplarını öğrendiği süreçlerin bütünüdür (Demirel ve ark., 2002). Bu süreç, bireylerin bilinçli bir şekilde ve kendi yaşantılarıyla kasıtlı bir şekilde davranış değişikliği meydana getirdiği bir çabadır (Ertürk, 1986). Eğitim, süreklilik içinde ve dinamik bir yapıda olan bir süreçtir ve amaç için planlı, hedefe yönelik bir çabadır.

1.2. EĞİTİM ÖNEMİ VE AMACI

Eğitim, bir ülkenin kalkınması için temel bir faktördür. Bu kapsamda, eğitimin amacı, üretken bir birey yetiştirmek ve öğrencileri bireyselleştirmek ve toplumsallaştırmaktır. Fırsat eşitliği, eğitimde önemli bir konudur ve tam olarak sağlanması, birçok temel sorunun çözümüne katkı sağlayabilir. Eğitim, çağa ayak uydurma ve gelişen dünyadaki yenilikleri takip etme açısından kritik bir görev üstlenmektedir. Beden eğitimi ve spor eğitim alanındaki bireylerin zihinsel, fiziksel, toplumsal ve duygusal olarak bütünsel bir şekilde yetiştirilmesi için katkı sağlayan bir alandır. Bu nedenle, beden eğitimi ve spor, öğrencilerin bireysel gelişimlerine katkıda bulunmakta aynı zamanda genel eğitimin amaçlarına da katkı sağlamaktadır (Eroğlu, 2019; Mahmut ve Demir, 2018; Yapıcı, 2011).

1.3. TÜRK EĞİTİM SİSTEMİNİN GENEL AMACI

Örgün ve yaygın eğitim olmak üzere Türk Milli Eğitim Sistemi, iki kısımda incelenir (Kılıç, 2019). Eğitim insanlık tarihi boyunca önemli bir değer yargısı olarak kabul edilmiştir. Eskiden sadece soylu ve zengin ailelerin çocukları eğitim alırken, günümüzde ise eğitim tüm insanların ortak hakkıdır ve bireysel, toplumsal ve evrensel bir özellik taşımaktadır. Eğitimin amacı, bireyin kendini gerçekleştirmesi, erdemli olması ve toplumun gelişimine katkı sağlamasıdır. Eğitim hakkı, psikolojik ve sosyolojik gerekçelerle desteklenirken, amacı da yasalarda ve eğitim programlarında belirtilmiştir. Her toplumun ulusal eğitim amaçları, anayasal dayanağı olan siyasal sistemlerde belirlenir ve bu amaçlar doğrultusunda eğitim faaliyetleri yürütülür (Aslan ve ark., 2012).

1.3.1. Okul Eğitimi

Okul eğitimi, aynı gelişim çağındaki gruplardaki öğrencilere belli bir öğretim programı kapsamında düzenli olarak verilen eğitim biçimidir. Bu eğitimde genel, mesleki ve teknik eğitim programları sunulmaktadır. Türkiye'de uygulanan 4+4+4 eğitim sistemiyle örgün eğitim seviyeleri belirlenmiştir (Sarpkaya, 2021).

1.3.2. Yaygın Eğitim

Örgün eğitimi tamamlayıcı nitelikte olan ve eğitimin devamlılığına katkı sunan kurumlardır (Ada ve Küçükali, 2018).

1.3.3. Genel Ortaokul

Bugünkü eğitimin temelini 1869 yılında düzenlenen Maarifi Umumiye Nizamnamesi oluşturmaktadır. Nizamnameye göre eğitim farklı cinsiyetteki bireyleri için şart koşulan 1. Basamak Mektebi İbtidaiye 3 yıl, 2. Basamak eğitim (ortaokul) olarak 3 yıllık Mekteb-i Rüştîye'ler gösterilebilir (Turan, 2016).

1869 yılında hazırlanan Maarifi Umumiye Nizamnamesi, bugünkü eğitim sisteminin kademelerinin temel kaynağıdır. Nizamname ile birlikte, Mektebi İbtidaiye 2. kademe eğitim olarak Mekteb-i Rüştîye kurumları ortaya çıkmıştır. İlköğretim okullarında eğitimin 8 yıl devam etmesi gerektiğine yönelik gereksinimler ise ilk defa

1946 yılında Milli Eğitim şûrasında ifade edilmiştir. 1961 yılındaki 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu ile birlikte, devam edilmesi gereken eğitim zamanı 7-14 yaş guruplarının dâhil edildiği 8 yıllık bir süre şeklinde belirlenmiştir. Eğitimin ilk beş yıldan itibaren ilkokullarda, kalan üç yılın sınıf ortamında ve kurslarla tamamlanması öngörülmüştür. Uygulanması planlanan bu eğitim sürecinin ilk beş yıllık süreci kapsayan eğitim herkese şart koşulup uygulanabilmiş olsa da devamındaki üç senelik süreç bölge okulları haricinde hedeflenen şekilde ilerletilememiştir. Eğitimin 8 yıl boyunca devam etmesi gerektiği görüşüyle kabul edilen ilköğretim ilkesi 1973 yılında 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu ile kabul edilmiş ve 1983'te çıkan 2842 sayılı kanun ile temel eğitime ilköğretim adı verilmiştir. Ancak kanuna eklenen geçici olan bir maddeyle sadece ilkokul kısmının zorunlu olduğu kabul edilmiştir. 18.06.1997 tarihli Milli Eğitim Temel Kanunu'nda gerçekleştirilen değişiklikle “İlköğretim okulları sekiz yıldan oluşur.” ibaresi eklenmiştir ve plan 1997-1998 eğitim-öğretim yılında uygulanmaya başlamıştır. Bu plan doğrultusunda ilkokullar ve ortaokulları tek çatı altında toplamış ve imam hatip ortaokulları kapatılmıştır (Özkan ve ark., 2010).

1.3.4. İmam Hatip Ortaokulu

Osmanlı Devleti'nin son dönemlerinde öğütçü yetiştirmek amacıyla Medresetü'l-Vaizin adı verilen kurumlar açılmıştır. Daha sonra, 1913 yılında imam hatip okullarına gereksinim duyulmuş ve bunun için Medresetü'l Eimme Ve'l Huteba ismiyle açılan okullar öğretime başlamıştır. Bu okullar, günümüz imam hatip okullarının temelini oluşturmaktadır. 1924 yılında medreselerin yerine 4 sınıflı İHO'lar açılmış ancak daha sonra kapatılmıştır. 1950' li yıllarda İHO'ların açılması yeniden söz konusu olmuş ve 1951-1952 eğitim öğretim döneminde resmi olarak faaliyet göstermişlerdir. 1972 yılında yayımlanan bir yönetmelikle İHO'lar, ortaokuldan sonra 4 yıl eğitim veren bir meslek okulu olarak yapılandırılmıştır. 1973' te ise okul, imam hatip liseleri olarak adlandırılarak lise seviyesinde eğitim veren bir kurum haline getirilmiştir. 1997 yılında yapılan bir kanun değişikliği ile eğitimin zorunlu süresi 8 yıla çıkarılmış ve imam hatip liselerinin orta kademeleri yeniden kapatılmıştır. Ancak 2012'deki bir kanun değişikliği ile zorunlu eğitim süresinin 12 yıl olarak belirlenmesiyle imam hatip ortaokulları yeniden açılmıştır (Akpınar, 2015).

1.3.5. Genel Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokullarının Haftalık Ders Programındaki Farklılıklar

Talim Terbiye Kurulu'nun 2022 -2023 eğitim öğretim yılı için hazırladığı programda derslerin ve ders saatlerinin dağılımında, ortaokullar ve imam hatip ortaokulları arasında çeşitli nüanslar yer almaktadır.

Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokulu 2022-2023 eğitim öğretim yılı haftalık ders programında Beden ve Spor Ders saatleri incelendiğinde İmam Hatip Ortaokullarında 6,7 ve 8.sınıflarda okuyan öğrencilerin Tablo 1'e bakıldığında Beden Eğitimi ve Spor Dersi 1 saat daha az ders görmektedir.

Tablo 1. Beden Eğitimi ve Spor ders saatleri

Sıra No	Dersin Adı	Genel Ortaokul				İmam Hatip Ortaokulu			
		Sınıflar				Sınıflar			
		5	6	7	8	5	6	7	8
1	Beden Eğitimi ve Spor	2	2	2	2	2	1	1	1

1.3.6. Yatılı Bölge Ortaokulları Hakkında Genel Bilgiler

Yatılı Bölge Ortaokulu, Türkiye'nin az nüfuslu ve dağınık bölgelerinde yaşayan öğrencilerin eğitimlerini karşılamak için açılan okullardır. Bu okullarda kalan öğrencilerin temel ihtiyaçları devlet tarafından karşılanır ve gezici öğretmenler tarafından da eğitim verilebilir. Yatılı/pansiyonlu olarak kalan öğrencilerin beslenme, kırtasiye malzemeleri vb. gereksinimleri devlet tarafından karşılanır. Bu okullar, 4+4+4 eğitim sistemiyle beraber sadece ortaokul düzeyinde eğitim icra etmiş ve adı "Yatılı Bölge Ortaokulu" olarak değiştirilmiştir (MEB, 1961; Wikipedia, 2022).

1.4. BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR

1.4.1. Beden Eğitimi ve Sporun Tanımı

Vücut ve spor disiplini, insanın hareket potansiyeli ve bu hareketlerin kişide ortaya çıkardığı olumlu devinimsel farklılıkları konu alan, eğitici yelpazenin içinde yer alan bir aşamadır. İnsan mekanizması zihinsel ve fiziksel birlikteliğin doğal bir şekilde

bütünleştigi bir yapıda olup fizyoloji, psikoloji ve diğer disiplinlerle anlamlı bir bütün oluşturarak ele alınır. Beden eğitimi, bireyin yaşamındaki tüm bedensel etkinlikleri kapsar. Örneğin: yerleşme, beslenme, giyim, vücut bakımı ve dinlenme gibi faaliyetler, serbest oyunlar, planlı programlı egzersizler ve danslar gibi aktiviteleri de içerir. Milli eğitimin genel amaçları arasında, bireylerin bedensel, zihinsel, ahlaki, ruhsal ve duygusal açılardan denge içinde ve sağlıklı bir şekilde kişilik kazanmaları, insan haklarına saygılı, topluma karşı sorumlu ve yapıcı kişiler olarak yetiştirilmeleri de yer almaktadır (Fidan, 1985; Karanfilci, 2000; MEB, 2000; Orhun, 1998).

1.4.2. Beden Eğitimi ve Sporun Önemi

Beden eğitimi programları, çocukların fiziksel aktiviteye teşvik edilmesi ve hareketli yaşam tarzı davranışlarının kazandırılması için büyük bir fırsattır. Bu programlar, çocukların hareketlerinin daha canlı olması, içinde bulundukları yaş dönemlerine göre sağlıklı bir gelişim süreci göstermeleri ve bedensel yeteneklerinin artması için tasarlanmıştır. Ayrıca, beden eğitimi programları, çocuklara spor oryantasyonu sağlar ve mental sağlıkla birlikte iyi bir kişilik gelişimi için gerekli olan fiziksel aktivitenin rolünü vurgular. Bedensel etkinliklere bir ekip olarak katılan çocuklar, zaman içinde hareket etme, yardımlaşma, ekibin diğer üyelerine saygı gösterme ve oyun kurallarına uygun hareket etme gibi beceriler kazanırlar. Ekip çalışması, sosyal ilişkilerin ve bağların güçlenmesine yardımcı olarak sosyal mesafelerin kısaltılmasına katkıda bulunur (Koç ve Şahin, 2005).

Son yıllarda yapılan araştırmalar, fiziksel aktivitenin insan sağlığı için çok önemli olduğunu göstermektedir. Fiziksel aktiviteleri fazla olan bireyler, hastalıklar karşısında karşı daha dayanıklı olurken aynı zamanda daha az kaygı ve stres seviyesine sahip olduklarından dolayı daha enerjik ve sağlıklı şekilde yaşam sürdürme eğilimindedirler. Bu nedenle, tüm dünya ülkeleri, bireyleri ve toplumu sağlık için fiziksel aktivitelere yönlendirmek için reklamlar, kamu spotu yayınları ve diğer etkinlikler gibi farklı yöntemler kullanmaktadırlar (Brittain, 2004).

Özellikle genç yaştaki bireylerin sigara, kahvehane, uyuşturucu ve alkol gibi bağımlılık oluşturan istenmeyen davranışların oluşmasını engellemek amacıyla sportif faaliyetlerin yapılması ve bunu yaşam içerisine yaymak özgüvenli bir birey olma yolunda hayati bir misyon taşımaktadır. Ayrıca, beden eğitimi programları, teknolojik

gelişmelerle birlikte ortaya çıkan hareketsizliğin neden olduğu sağlık sorunlarına karşı bir çözüm olabilir. İnsan bedeni hareket kabiliyetine uygun bir şekildedir fakat modern yaşam tarzı hareketsizliği teşvik etmektedir. Bu nedenle, beden eğitimi programları, gençlerin hareketli yaşam tarzını benimsemelerine ve sağlıklı bir yaşam sürdürmelerine yardımcı olabilir (Çöndü, 1999).

1.4.3. Beden Eğitimi ve Sporun Amaçları

Güllü'nün (2007) belirttiği üzere, beden eğitimi yalnızca fiziksel hareketlerin ve vücut gelişiminin teşvik edildiği bir disiplin değildir. Aynı zamanda sağlıkla ilgili bilgi aktarımı, grup etkinlikleriyle eğlence, beceri kazanma ve bireyin sosyal, duygusal ve zihinsel gelişiminin hedeflendiği bir alanı kapsar.

Okullarda sunulan spor aktiviteleri veya beden eğitimi, bireylerin beden sağlığını geliştirmek amacıyla erken çocukluk döneminden itibaren sunulan bir eğitim yaklaşımıdır (Demirhan, 2003). Sadece bedensel eğitime odaklanmaz, aynı zamanda zihinsel ve vücut gelişimi üzerinde de etkili olur. Ayrıca, duygusal ve sosyal gelişimdeki katkısını da inkar etmek mümkün değildir.

Beden eğitimi ve sporun genel tanımları, ilkokul, ortaokul ve lise seviyelerinde uygulanırken, temel kaynak olarak Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yayınlanan ilgili öğretim programları kullanılır (Topalli, 2019).

Eğitim, tüm toplumların evriminde ayrılmaz bir bileşendir. Genel hedef ilkokul, ortaokul ve lisedeki eğitim ve öğretim sürecinde çocukların ve gençlerin toplumsal çevreye uyum sağlama ve verimli bireyler haline gelme yeteneklerini geliştirmektir (Toprakçı ve ark., 2010).

2104 sayılı Tebliğler Dergisi'nde belirtildiği gibi, Türk Milli Eğitim sisteminde beden eğitimi dersinin amacı, Atatürk İlkeleri ve İnkılâpları, Anayasa, Milli Eğitim Temel Kanunu ve Türk Milli Eğitiminin temel hedefleri ışığında; bireylerin kişisel ve toplumsal gelişimlerini desteklemektir. Öğrencilerin gelişim özelliklerine uygun olarak, sağlıklı, etik değerlere uygun denge ve uyum içerisinde yaşayabilmeleri, aynı zamanda girişken, yeniliklere açık ve üreten bir yapıda olmaları, kültürel değerlere sahip olmaları, bu değerleri korumak ve demokrasinin temel özelliklerini benimsemeleri hedeflenmektedir.

739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanununun 2. maddesinde belirtilen "Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları" ve "Türk Millî Eğitiminin Temel İlkeleri" çerçevesinde, eğitim ve öğretim programları aracılığıyla yürütülen faaliyetler, tüm seviyelerde bütünlük içerisinde hedeflere ulaşmayı hedefler. Okul öncesi eğitimi bitiren çocukların kişisel ilerleme süreçlerini göz önünde tutarak, bedensel, bilişsel ve manevi gelişimlerini olumlu bir biçimde yardımcı olmak.

İlkokulu bitiren bireylerin büyüme ve ilerleme seviyelerine, aynı zamanda kişiliklerine uyum sağlayarak, doğru davranış, etik, kendi bilgi ve becerilerinin sınırlarını bilme bağlamında, kendinden emin olma ve kişisel disiplin geliştirmelerini, günlük yaşamda ihtiyaç duyacakları en gerekli basit düzeyde çeşitli alanlardaki bilgi, iletişim, mekanik, uzlamsal zeka, problem çözme, yeni fikirler üretme ve toplumsal yeterlilik kabiliyetleri kazanmalarını, sanatsal duyarlılık geliştirmelerini ve kazanımları karşılaştıkları durumlara aktif olarak uygulayıp olumlu transfer etmek ve güzel bir hayat sürmeyi hedefleyen kişiler meydana getirmek.

Ortaokuldaki öğrenimini tamamlayan çocukların, ilköğretimde edindikleri hedeflenen kazanımları geliştirerek, ulusal ve içsel değerlere bağlı, her alanda sahip olduğu hak ve hukuku bilen ve görevlerini kendine yakışır şekilde ifa eden, "Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi" ve özgün bilimsel alanlara ait en alt seviyedeki bilgi ve yeterliliklere sahip kişiler olmaları için destek vermek.

Liseyi bitiren öğrencilerin, ilkokul ve ortaokuldaki kazanımlarını geliştirerek, ulusal ve manevi kıymetlerimizi benimseyerek yaşam biçimi haline getirmiş çalışan ve yeniden meydana getiren yurttaşlar olarak ülkemizin ekonomik, toplumsal ve kültür değerleri açısından gelişiminde paydaş olan, "Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi" ve belirli bilim dallarına has en alt basamak bilgi, kabiliyet ve yeterliliği edinebilmiş, sempati duyduğu alanlara ve yeteneklerine göre bir toplumda yeri olan profesyonel bir uğraşa, lisans ve lisansüstü eğitime ve yaşam içerisinde karşılaştığı her türlü zorluklarla baş edebilecek kadar üstün yetiye sahip kişiler olmalarını temin etmek.

1.5. TUTUM

Bu kavram, birçok bilim adamı tarafından araştırılmış ve hala araştırılmaya devam etmektedir. Tutum, Latince "aptus" kelimesinden türetilmiş olup "eyleme uygun ve hazır" anlamındadır. Günümüzde tutum üzerine çalışan bilim insanları, tutumu direkt

gözlenebilir olmasa da davranışın oluşmasında etkili bir neden ve eylemlerimizi yönlendiren bir yapı olarak değerlendirmektedirler (Sel, 1993).

Tutum kavramını, Herbert Spencer 1862 yılında kişinin zihinsel yapısını belirtmek amacıyla tatbik etmiştir. Daha sonra 1888'de Lange, laboratuvarında yürüttüğü araştırmalarında tutumu bir kavram olarak değerlendirip ele almıştır. Bu zamandan beri tutum kavramı, birçok psikolog, sosyolog tarafından ele alınmıştır. Hatta yapılan araştırmalar ve tartışmalar, sosyal psikoloji alanının gelişmesine katkıda bulunmuştur (Güllü, 2007).

Hilgard ve diğerleri (1971) tutumu, herhangi bir olaya, varlığı deneyle kanıtlanmış bir şeye, kaidelere, kıymet ve koşullara göre cevap vermenin yanı sıra, bu ilkelerin davranışlarımızı nasıl şekillendireceği ve ne ölçüde etkileyeceğini belirleme sürecini içerir.

Şişko ve Demirhan (2002) ise kişilerin içinde bulunduğu olaylara, bilimsel bir sonuca, konsept ve objeye hissettiği veya kendince anlamlandırdığı pozitif veya olumsuz bir tavır geliştirebildiğini ifade etmektedir. Eğer olumlu bir tutum geliştirilmişse kişi nesneyi benimser, destekler ve yaklaşır. Olumsuz bir tutum geliştirilmişse kişi nesneyi sevmez, benimsemez, desteklemez ve uzak durur. Bununla birlikte, zamanla aynı nesne veya olaya karşı edinilen tutumlar değişebilir veya yeni tutumlar gelişebilir.

Öğrenciler, beden eğitimi ve spor dersine diğer müfredat dersleri gibi tutum geliştirmektedirler. Olumlu bir tutumun geliştirilmesi, derse olan ilgiyi artırır, öğretmeni motive eder ve dersin verimini yükseltir.

Tutum kavramı, sosyal psikolojide genel olarak bireyin düşüncelerini, duygularını bunun yanı sıra olası davranışlarını tasarlayıcı yönelim olarak kullanılmaktadır (Tutar, 2016). Tutum kavramı genellikle bir nesne veya fikre yönelik olumlu veya olumsuz düşünceleri ifade eder. Olumsuz tutumlar, bir nesneye veya fikre karşı olumsuz inançlara sahip olma, reddetme veya ona karşı tepkilerde bulunma şeklinde açıklanabilir. Olumlu tutumlar ise, bir nesne ya da fikre karşı olumlu yöndeki inançları taşıma, benimseme, sevgi gösterme şeklinde ortaya çıkar (Demirhan ve Altay, 2001).

Tutumlar zaman içinde değişebilir. Yani, tutumlar olumlu yönde bir eğilimde iken olumsuza, olumsuz yönde iken olumluya dönüşebilir. Tutumların düşünceler veya

davranışlar üzerinde temel bir etkiye sahip olduğu düşünüldüğünde, bireyin başarıya yönelik olarak olumlu tutumlar geliştirmesi önemlidir (Aras, 2019).

Okul ortamında eğitim alan bireyler herhangi bir derse, öğretmene, akranına ya da görevlerine yönelik tutum oluşturabilirler. Öğrencilerin derslerine yönelik geliştirdikleri tutumlar derse yönelik olumlu ya da olumsuz yönde gelişebilir. Geliştirdikleri tutumlar davranışlarının şekillenmesinde etkili bir rol oynamaktadır. Öğrencilerin o derse yönelik kasıtlı kazandıkları davranışlar öğrenmeye yönelik motivasyonlarını ve güdülenmelerini etkiler. Bilginin kazanılması sürecinde bireyin sahip olduğu alışkanlıklar, ilgi alanları, tutumları ve kişisel özellikleri belirleyecektir. Eğitim faaliyetlerinde bu özelliklerin dikkate alınması öğrenmenin kalıcı olmasını sağlayacaktır (Taşdemir, 2000).

1.5.1. Tutumun Öğeleri

Tutumlar: bilişsel, hissi ve devinimsel olmak üzere üç farklı boyutta ifade edilen unsurlardan oluşur. Bu unsurlar arasında tutarlılık bulunması kabul edilir. Bir konu hakkında sahip olduğumuz bilgiler, duygusal tepkilerimiz ve sergilediğimiz davranışlar, o konuya yönelik geliştirilen tutumumu yansıtır. Tutumun oluşması için bu unsurlar arasında uyumlu bir ilişki bulunması gerekmektedir. Tutumların oluşumunda bu faktörlerin etkili olduğu unutulmamalıdır (Aras, 2019).

1.5.1.1. Bilişsel Öge

Bilişsel öge, Triandis'e göre insanın bilişsel evreninde yapıları, objeleri ve durumları tasnif etmek amacıyla kullanılır. Bu sınıflama, Tavşancıl'a göre tutarlıdır, çünkü bireyler farklı uyaranlara karşı benzer tepkiler gösterirler. Örneğin, insanlar çevre kirliliği gibi konulara yaklaşık olarak benzer tepkileri verirler. Bu durum, bireylerin çevreleriyle etkileşimlerinde bir bilişsel sistem kullandıklarını gösterir. Farklı uyaranları algılamak için bu uyaranları sırasıyla gruplara ayırır ve grupları birbiriyle ilişkilendirirler. Bu ilişkilendirme, farklılık gösteren durumlara yönelik tepkilerdeki farklılıkları ortaya koyar.

Betimsel unsur, tutum objesine dair ilişkin kanaatlerden meydana gelir. Bu inançlar, çerçeve tutumla alakalı bilinenler ve tasarlananlardır. Tutumların betimsel unsurları, bu mevzu alanındaki bilgilere ve inançlara dayanır. Bu bilgiler doğrudan deneyim yoluyla kazanılabilir ya da diğer bireylerin tecrübelerinden faydalanılarak

gerçekleştirilebilir. Araştırarak, yazılı kaynaklardan görerek veya duyarak bilgi edinme süreci gerçekleşebilir. Ancak hiç haberdar olunmayan bir durum ya da husus hakkında tutumun oluşması imkansızdır. Dolayısıyla, tutum konusu kişinin bildikleriyle belirlediği durumlarla alakalı çerçeve içinde olmalıdır. Sahip olunan verilerin bilimsel değeri ne derece yüksek, açık ve net ise tutumlar da bir kararlı ve daimi olmaktadır. Tutumlara ilişkin veriler değişiklik gösterdiğinde, tutumlar da değişir (Baysal, 1980).

1.5.1.2. Duygusal Öge

Duygusal öge, tutumun hoşlanma veya hoşlanmama yönünü oluşturan ve bireyden bireye değişen bir özelliktir (Baysal, 1996). İnançlara dayalı duygusal tepkilerden oluşur ve insan tepkilerini olumlu veya olumsuz olaylarla, istenen veya istenmeyen amaçlarla ilişkilendirir. Duygusal öge, tutuma değerlendirci görev yapar. Tutumun bireylere özgü farklılık gösteren, bilinenlerle açıklanamayan ilgi duyma, sevmeme ve ilgilenmeme, durumdan memnun olmama yönünü ifade eder. Toplum içerisinde kişinin herhangi bir objeye yönelik manevi yönelimi pozitif ise, iyi yönde bir tutum oluşturup, buna yönelik davranışlar sergileyecektir. Bununla birlikte, objeye veya duruma dair karamsar, negatif duygular besleniyorsa, tutum da olumsuz olacaktır (Tutar, 2016).

1.5.1.3. Davranışsal Öge

Davranışsal öge, bireyin bir tutuma yönelik sergilediği davranışa yatkınlığını yansıtır. Bu davranışlar sözel ifadeler veya doğrudan izlenebilen hareketler aracılığıyla ortaya çıkar. Alışkanlıklar, normlar ve ilgili tutum objesinden bağımsız olarak bireyin davranışsal ögesini etkiler. Bu nedenle davranışsal ögeden bahsederken, duygusal ve standart davranışların ayrımını yapmak önemlidir. Duygusal davranış, tutum konusunun istenen veya istenmeyen olaylarla ilişkilendirildiği davranışları ifade eder. Kuramsal davranış ise doğru davranışın belirlenmesi hususundaki inanç anlamına gelmektedir. Kişinin bulunduğu grup veya alt kültürde, bir davranışın doğru olarak kabul edildiği olay ya da durumlarda, kişi bu davranışı onaylamasa dahi davranış normatif şekilde gerçekleştirilir (İnceoğlu, 1993).

Davranışsal öge, kişinin alıştığı durumlar, düzgü ve tutum objesiyle direkt ilişkili olmayan tavırlarının ve duygularının da etkisi altındadır. Bu sebeple devinimsel unsurdan bahsederken hissi ve normatif davranışları da göz önünde bulundurmak gereği

icap etmektedir. Duygusal davranış, bireyin ilgi alanına giren veya istemediği, haz etmediği durumlarla ilişkilidir oysa normatif davranış, düzgün devinimsel hareketin ne olduğu konusundaki değerlere dayalıdır. Eğer herhangi bir nesne veya olaya yönelik bir davranış ortaya çıkmıyorsa, böyle bir tutum gözlemlenemez, dolayısıyla tutum kavramında özellikle ruhsal açıdan devinimsel ögenin önemi büyüktür (Kılınç, 1997).

1.5.2. Tutumun Özellikleri

Tutumlar ve ögeleri, bazı özellikler açısından çeşitlilikler taşımaktadır. Farklı özellikler şu şekildedir (Kağıtçıbaşı, 1983).

Güç Derecesi: Her bir tutumun ayrı dereceye sahip olduğu kuvveti vardır ve bu kuvvet, tutumun ögelerinin kuvvetlerinin tamamı olarak izah edilebilir. Tutumlar ve ögeler arasında güç bakımından farklılıklar vardır. Derinlemesine kök salmış tutumların gücü yüksek olurken aşırı tutumlar da genellikle güçlüdür ve değiştirilmeleri zordur.

Karmaşıklık: Tutumlar, ögelerinin karmaşıklığı açısından da farklılık gösterebilir. Ögeleri karmaşıklık gösteren bir tutum da karmaşa oluştururken, ögeleri karmaşa göstermeyen tutumlar da basit olacaktır.

Diğer Tutumlarla İlişki ve Merkezilik: Tutumlar, başka tutumlarla ilişkileri açısından da farklılık gösterir. Bazı tutumlar kendi içlerinde güçlü bir bağ içerisindeyken, bazıları ise diğerlerinden daha bağımsız ve tek başlarına durabilir. Bazı bireylerde ise bir tutum diğer tutumlarını etkileyerek, kişinin yaşama dair algısına ve davranışlara etki eder. Bu tür bir tutuma "ideoloji" denir.

Ögeler Arası Tutarlılık: Genel olarak tutumların unsurları arasında kuvvetli bir tutarlılık durumu vardır. Çok kuvvetli ve aşırı tutumlarda bu tutarlılık daha çok göze çarpar. Ancak bazı tutumlarda ögeler arasında tutarsızlık veya uyumsuzluk olabilir. Tutum içi tutarsızlık, tutumun ögelerinin birbirine uymaması, tutumda değişikliklere ve rahatsızlığa yol açabilir. Bu rahatsızlık ise davranışsal ögenin oluşmasına engel olabilir.

Tutumlar Arası Tutarlılık: Herhangi bir tutumun diğer tutumlarla tutarlılık derecesi önemli bir özelliktir ancak tutarlılık tutumların var olması için gerekli bir şart değildir. Bireylerin tutumları genellikle tutarlılık gösterme eğilimindedir ancak tutarlılık derecesi, somut olaylara bağlı olarak değişebilir ve tekrar tekrar ölçüm gerektirebilir.

1.5.3. Tutumların İşlevleri

Tutumlar kişilerin kişisel özellikleri üzerinde de farklı işlevlerle etkilidir. Bu işlevler aşağıdaki şekildedir (Tolan ve ark., 1985).

Tutumların Yararcı İşlevi: Tutumlar, bireyin içinde bulunduğu gerçeklikle uyum sağlayarak, ona yarar sağlayan bir işlev görür. Birey, ödüllendirici konular karşısında olumlu tutumlar geliştirirken, cezalandırıcı konular karşısında olumsuz tutumlar sergiler.

Tutumların Benliği Koruma İşlevi: Tutumlar, bireyin benliğini korumaya yönelik bir savunma mekanizması gibi işlev görür. Benlik algısını korumak için birey, kendisini tehdit eden veya istenmeyen özellikleri içeren tutumlar geliştirme eğilimindedir.

Tutumların Benlik Açıklayıcı İşlevi: Tutumlar, bireyin merkezi değerleriyle uyumlu tutumlar geliştirme isteğine dayanır. Tutumlar, bireyin psikolojik kimliğiyle ilişkili değerleri açıklayan özelliklere sahiptir. Birey, kendini sahip olduğu değerler yönünden izah etmeyi ve arzu ettiği biçimde algılamayı temin eden tavırlar geliştirir.

Tutumların Bilgi Kazandırma İşlevi: Tutumlar, bireyin dünyayı anlamlandırmasına ve düzenlemesine yardımcı olacak temel ölçütler geliştirmesine yönelik bir bilgi edinme ihtiyacı yaratır. Birey, karmaşık bir dünyayı anlamak için zihninde düzenli bir yapı oluşturarak bilgi kazanır ve çevresini algılar. Bu işlevler, tutumların bireyin kişilik yapısında önemli bir rol oynadığını göstermektedir. Tutumlar, bireyin dünya görüşünü şekillendirir, benlik algısını korur, değerleri açıklar ve bilgi edinmesine yardımcı olur.

1.5.4. Tutum ve Davranış İlişkisi

Tutumların direkt olarak izlenmediği bilinmektedir ve davranışlar aracılığıyla anlaşılabilirler. Yapılan araştırmalar tutumlar ile davranışlar arasında uyumsuzluklar olduğunu ortaya koymuştur. Tutumlar tek başına davranışı açıklamada yetersiz kalmakta ve basit bir nedensel ilişkiyle açıklanamamaktadır. Bu nedenle, tutumlar ile en azından bir başka etken arasında karşılıklı etkileşim olduğunu gösteren bir ilişkinin ortaya konması gerekmektedir. Bu durumda tutum, ortam ve davranış arasındaki ilişki önem kazanmaktadır (Kağıtçıbaşı, 1983).

Bazı durumlarda, bireylerin sorumlulukları olmadığı ya da baskı altında olmadıkları ortamlarda, tutumlar rahatça davranışa dönüşebilir veya davranışa yol

açabilir. Yani, ortam tutumun davranışa dönüşmesi için bir engel oluşturmaz. Ancak bazı durumlarda mevcut bir tutumun davranışa dönüşmesi zor olabilir ve ortam bu durumda bir engel görevi görebilir. Ortam, tutumun davranışa dönüşmesi için aşılabilecek bir engel olabilir veya aşılamayacak derecede engel olabilir (Kağıtçıbaşı, 1983).

1.5.5. Tutumların Kazanılması

İnsanlardaki kalıplaşmış tutumlar genellikle değişime karşı dirençlidir. Tutumlar, belirli bir süreç içinde kazanılır. Fakat bireylerin tutumlarının oluşmasında, model olarak gördüğü kişileri taklit etmesi, onlarla bütünleşmesi ve deneyimleri önemli bir rol oynar.

Taklit: Birey, yeni bir durumla karşılaştığında nasıl davranacağını bilemediği durumlarda, başkalarının o durumda ne şekilde bir muvaffakiyet elde ettiğini değerlendirir ve onları model olarak görüp kendi hayatında bunu uygular, bu şekilde davranmaya gayret eder. Çocuk, ebeveynlerini rol model olarak sevgi ve onay kazanmayı, onlar gibi olmayı hedefler. Okul çağındaki bir öğrenci de taklit etmeye devam eder. Öğrenci, yeni bir öğrenme göreviyle karşılaştığında, ne yapacağını bilemediği durumlarda, başkalarının davranışlarını izler ve onlar gibi davranmaya başlar (Başaran, 2000).

Özdeşleşme: Özdeşleşme, bir kişinin model olarak belirlediği bireyi olduğu gibi sürekli olarak taklit etmesidir. Özdeşleşen kişi, özdeşleştiği kişi ile bağ kurar ve kendini onunla bir bütün olarak görür. Öğrenciler de özdeşleştiği kişilerle duygusal bir bağla bağlanır ve davranışlarını o kişinin davranışları gibi şekillendirir (Başaran, 2000).

Deneyim: Bireyin 1-7 yaş döneminde belirlenen tutumlar, ilerleyen hayatları boyunca etkilerini sürdürebilir. Bu dönemde edinilen tutumların tamamen kaybolması mümkün değildir. İstenmedik yöndeki tutumlar başka tutumlarla değiştirilebilir, tekrarlanması azaltılabilir veya uygun alanlara yönlendirilebilir (Başaran, 2000).

1.5.6. Tutumların Oluşumu ve Ölçümü

Birey dünyaya geldiği anda belirli bir tutuma sahip değildir, tutumlar bireyin sonradan kazandıkları kavramlardır. İnsanların tutumları, bireyin deneyimleriyle öğrenilenlerin yanı sıra diğer kaynaklardan da edinilir. Tutumlar genellikle tutum

objesiyle doğrudan deneyim, yakın sosyal alanlardan öğrenme, göze hitap eden uyarıcılar eşliğinde, basılı yayınlar ve sosyal medya gibi mecralar aracılığıyla edinilir (Kağıtçıbaşı ve Cemalcılar, 2014).Kağıtçıbaşı ve Cemalcılar (2014) tarafından belirtildiği gibi, tutum direkt olarak ölçülemez fakat dolaylı şekilde davranışların izlenmesiyle ölçülebilir. Tutumların belirlenmesinde özellikle sözel davranışlar, iletişim kurma veya düşünceyi beyan etme gibi yöntemler kullanılır (Yaralı, 2016).

1.6. İLGİLİ ÇALIŞMALAR

1.6.1. Beden Eğitimi ve Spor Dersine İlişkin Tutum Çalışmaları

Göksel ve Çağdaş (2016), İstanbul ili Anadolu Lisesi öğrencileri üzerinde gerçekleştirdikleri çalışmada, ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarını incelemişlerdir. Çalışmanın bitiminde elde edilen verilere bakılarak, cinsiyet ve yaş faktörüne bağlı olarak derse yönelik tutumlarda üst düzey bir farklılaşma görülmemiştir (Göksel ve Çağdaş, 2016).

Gürbüz ve ark. (2012) tarafından Muğla ilinde gerçekleştirilen bir çalışmada, ortaokul öğrencileri üzerinde BES dersine yönelik tutumlar incelenmiştir. 232 erkek ve 266 kız öğrenciden oluşan 458 gönüllü öğrenciyle yapılan çalışmada, derse yönelik tutumlarında anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir (Gürbüz ve ark., 2012).Yanık ve Çamlıyer (2015), Balıkesir il merkezindeki ortaöğretim okullarında 9. sınıfta öğrenim gören öğrenciler üzerinde bir çalışma yapmıştır. Araştırmada akademik başarı, derse aktif katılım ve okul takımlarına katılma durumu gibi değişkenlere göre tutum puanları incelenmiştir. Sonuçlar, bu değişkenlere bağlı olarak tutumlar arasında anlamlı bir farklılık olduğunu göstermiştir (Yanık ve Çamlıyer, 2015).

Kangalgil ve ark. (2006), Ankara merkezindeki ilkokul, lise ve lisans eğitimi alan lisanslı ve lisanssız sporcu kız ve erkek öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarını incelemiştir. Çalışmanın sonucunda, farklı düzeylerde öğrenim gören öğrenciler arasında tutumlar arasında kayda değer farklılaşmalar belirlenmiştir. Cinsiyet değişkenine bağlı olarak erkekler lehine anlamlı bir farklılık bulunmuş ve aynı şekilde spor faaliyetlerine etkin bir şekilde iştirak etme değişkenine göre de lisanslı öğrenciler lehine faydalı bir farklılaşma gözlenmiştir (Kangalgil ve ark., 2006).

Çamlıca ve Çumraligil (2008) tarafından yürütülen bir araştırma, ortaöğretim okullarında eğitim gören bireylerin beden eğitimi dersine ilişkin beklentilerini ve bu

beklentilerin okullar arasında değişim yaratıp yaratmadığını karşılaştırmak amacıyla yapılmıştır. Ankara il merkezinde yer alan farklı liselerde öğrenim gören 867 lise 1. sınıf öğrencisi araştırmaya katılmıştır. Katılımcılara beden eğitimi ve spor dersinden beklentilerini ölçen bir anket uygulanmıştır. Anketin iç tutarlılık katsayısı (Cronbach Alpha) 0,90 olarak bulunmuştur. Sonuçlar, araştırmaya katılan okullar arasında beden eğitimi ve spor dersinden beklentiler arasında farklılıklar olduğunu göstermiştir. Öğrenciler genel olarak haftalık beden eğitimi dersine ayrılan süreyi yeterli bulmakla birlikte, beden eğitimi ve spor dersinin, fiziki, sosyal ve psikolojik kazanımlarının hedeflenen düzeyde olmadığı kanısındadır (Çamlica ve Çumraligil, 2008).

Zekeriya ve Atilla (2011), lise öğrencilerinin BES dersine yönelik tutum ve görüşlerini farklı değişkenlere bağlı olarak belirlemek amacıyla bir çalışma sunmuşlardır. Denizli merkezde bulunan bir lisede eğitim gören, BES dersine katılan öğrenciler araştırma kapsamına alınmıştır. Çalışmada, ebeveynlerinde spor yapan kişi olması, kendisinin sportif aktivite yapması ve ya yapmaması gibi değişkenlere göre öğrenciler incelenmiştir. Cinsiyet durumuna bağlı olarak öğrencilerin derse yönelik tutum puanlarında anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Erkek öğrencilerin derse yönelik tutumlarının kız öğrencilere göre daha pozitif ve anlamlı olduğu sonucu tespit edilmiştir. Okul türüne göre yapılan analizlerde ise anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Sportif aktivite yapma durumu ile beraber ailesinde spor yapan birey olma durumuna göre ise kayda değer farklılıklar tespit edilmiştir (Zekeriya ve Atilla, 2011).

Ekici ve arkadaşları (2011) tarafından yapılan bir çalışmada, lise öğrencilerinin BES dersine yönelik tutumları değerlendirilmiştir. Çalışmanın örneklemini Muğla il merkezindeki lise öğrencileri oluştururken, rastgele örnekleme yöntemiyle 192 kız ve 195 erkek öğrenci olmak üzere toplamda 387 öğrenci çalışma içerisine alınmıştır. Pehlivan (1997) tarafından geliştirilen 22 sorudan oluşan bir anket kullanılarak beden eğitimi dersine yönelik tutumlar ölçülmüştür. Cinsiyetler arasında yapılan analizlerde soruların hemen hemen tamamına yakınında anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Ayrıca sınıflar ve bölümler arasında da benzer şekilde anlamlı farklılıklar bulunmuştur (Ekici ve ark., 2011).

Taşgın ve Tekin (2009) ise ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarında öğrenim gören öğrencilerin BES dersine yönelik tutum ve fikirlerini belirlemek ve karşılaştırmak amacıyla bir çalışma yapmışlardır. Araştırmanın evrenini Konya il merkezindeki

ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarının 7, 8, 9 ve 10. sınıflarında öğrenim gören toplam 300 öğrenci oluşturmuştur (Taşgın ve Tekin, 2009).

1.6.2. Beden Eğitimi ve Spora İlişkin Yabancı Kaynaklı Tutum Çalışmaları

Aicinena (1991), beden eğitimi derslerinde eğitici kişi davranışlarının öğrencilerin fiziksel eğitimle ilgili tutumlarını etkilediğini belirlemek amacıyla bir çalışma yürütmüştür (Aicinena, 1991).

Morey ve Karp (1998) ise "Beden eğitiminde başarılı sayılabilen bazı öğrenciler niçin beden eğitiminden hoşlanmazlar?" başlıklı araştırmalarında öğretmen ve öğrenci beklentileri arasındaki farklılığın öğrencilerin beden eğitime yönelik tutumlarını etkilediğini bulmuşlardır. Araştırma ayrıca, ebeveynlerin değer ve tutumlarının da öğrencilerin beden eğitimini dersine yönelik tutumları üzerinde etkili olduğunu meydana çıkarmıştır (Morey ve Karp, 1998).

Krouscas Jr (1999), 5-8 sınıf öğrencilerinin BES dersi programına özgü tutumlarını ve bu tutumların oluşmasında etkili olan faktörleri incelemiştir. 348 ortaokul öğrencisinin katıldığı çalışmada öğretmen davranışları, program içeriği ve sınıf atmosferinin olumlu-olumsuz tutumların oluşmasında etkili olduğu belirlenmiştir. Ayrıca, 8. ve 9. sınıflarda beden eğitime yönelik olumlu tutumların azaldığı ve bu durumun kızlar ve erkekler arasında farklılık gösterdiği görülmüştür (Krouscas Jr, 1999).

Sullivan (2003) ise kız ve erkek öğrenci gruplarının birlikte olduğu heterojen gruplarda ve aynı cinsiyetteki öğrencilerin beraber olmadığı homojen gruplardaki BES dersinde kız öğrencilerin katılımlarını, beklentilerini ve tercihlerini incelemiştir. Araştırmaya 5 değişik okuldan ortaokulda okuyan 241 öğrenci katılmıştır. Araştırma sonuçları, birçok kişinin karma beden eğitimi derslerine katılmak istediğini, büyük bir kısmının ise kadın beden eğitimi öğretmenini ile aktivite yapmayı uygun gördüğünü ve cinsiyet ayrımı gözetilmeksizin oluşturulan sınıflarda ise kız öğrencilerin derse katılım oranında bir düşüş meydana gelmediğini göstermiştir (Sullivan, 2003).

Stelzer ve ark. (2004) araştırmasında Avusturya, Çek Cumhuriyeti, İngiltere ve Amerika'daki lise öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarını ölçmeyi amaçlamıştır. 4 ülkeden toplamda 1107 lise öğrencisi araştırmaya katılmıştır. Araştırma sonucunda, ülke ve cinsiyet değişkenlerine göre BES dersine yönelik

tutumlar arasında kayda değer farklılıklar bulunduğu saptanmıştır (Stelzer ve ark., 2004).

Tomik (2007) ise Polonya'da çocuk yaştaki bireylerin ve erişkinlerin BES yönelik tutum ve ilgilerini incelemiş ve bunları aletsel amaçlarla karşılaştırmıştır. Araştırmada, çeşitli ülkelerden bilim adamlarının bakış açıları anketler aracılığıyla incelenmiştir. Araştırmanın amacı, okul spor kulüplerinin eğitime olan katkılarını ortaya çıkarmaktır. Strzyzewski (1990) tarafından geliştirilen bir ölçek kullanılmıştır. Araştırma sonuçları, araştırmaya katılan öğrencilerinin BES yönelik olumlu bir bakış açısı geliştirdikleri ancak hiç gün yüzüne çıkarılmamış, ele alınmamış fikirler içerisinde oldukları görülmüştür. Ayrıca, akıl ile ilgili unsurların fazla olduğu, ancak eğitim alanı dışında yapılabilecek sportif aktivitelere etkin katılımın yeterli olmadığı tespit edilmiştir. Okul kulübü üyelerinin, üye olmayanlara göre beden eğitimi ve sporla alakalı daha olumlu fikirlere sahip oldukları görülmüştür (Tomik, 2007).

Subramaniam ve Silverman (2007) ise 5-8 sınıf ikinci kademe öğrencilerinin BES yönelik tutumlarını ve sınıf düzeyine göre farklarını incelemiştir. Araştırma sonuçları, öğrencilerin genel olarak beden eğitime yönelik pozitif tutum sergilediğini ancak sınıf düzeyi yükseldikçe tutum değerlerinde azalma olduğunu göstermiştir (Subramaniam ve Silverman, 2007).

Liu ve ark. (2008) tarafından yapılan çalışma, 5-8 sınıf ikinci kademe öğrencilerinin beden eğitimi derslerine yönelik bakış açılarını incelemeyi amaçlamıştır. Araştırmaya Amerika Birleşik Devletleri'nden 199 ortaokul öğrencisi katılmıştır. Araştırma sonuçları, çocukların beden eğitiminde sağlık, eğlence ve sosyal iletişimi önemsendiğini ancak riskli ve zor hareketlerin olduğu bölümlerde zevk almadıklarını göstermiştir. Öğrenciler kız ve erkek olarak mukayese edildiğinde, erkek öğrencilerin riskli hareketleri kız öğrencilere göre daha fazla önemsendiği, kızların ise kolay hareketleri erkeklere göre daha fazla önemsendiği belirlenmiştir. Ayrıca, organize spor kulüplerine katılanların, katılmayanlara göre sağlık, eğlence ve sosyal iletişime daha fazla önem verdiği belirlenmiştir. Değerlendirme olarak, organize bir spor etkinliğine katılmanın çocukların beden eğitime yönelik tutumlarında gözlenebilen bir katkısı olduğu görülmüştür (Liu ve ark., 2008).

2. BÖLÜM

GEREKÇE VE YÖNTEM

Araştırma modeli gerekçe ve yöntem kısmında incelemenin muhteviyatı, araştırma modeli, evreni ve örnekleme, veri toplama araçları ve verilerin çözümlenmesine ait bilgiler yer almaktadır.

2.1. ARAŞTIRMANIN KONUSU

Kars il merkezi ve merkeze bağlı köylerde farklı okul türlerinde öğrenim gören ortaokul öğrencilerinin Beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarının incelenmesidir.

2.2. ARAŞTIRMA MODELİ

Bu çalışma tarama araştırma türlerinde anlık araştırma yöntemi kullanılarak yürütülmüştür. Tarama araştırmaları, oldukça büyük kitlelerin fikirlerini nitelik ve niceliklerini tasvir etmeyi hedefleyen araştırmalardır. Tarama araştırmaları, daha çok “ne, nerde, ne zaman, ne çoğunlukta, ne seviyede, ne durumda” buna benzer suallerin yanıt bulmasına imkân sağlar. Bu tür araştırmalarda çalışmayı yapan kişi, fikirlerin ve önemli ayrıntıların nereden ve neyin etkisi altında olduğundan çok örneklemdaki kişiler yönünden ne şekilde dağılım gösterdiği ile ilgilenir (Fraenkel ve Wallen, 2006). Anlık tarama araştırmalarını belli bir zaman dilimi içerisinde var olan olayın meydana geldiği gibi tasvir edilerek aktarılması maksadıyla yapılan çalışmalardır (Karasar, 2002). Araştırmamızda bağımlı değişken BES dersine ilişkin tutumlar, bağımsız değişken, cinsiyet, okul çeşidi, kent merkezi ve kırsal alan, okul takımında yer alma, sınıf düzeyi, yaş grupları, anne baba mesleği ve eğitim düzeyleridir.

2.3. EVREN VE ÖRNEKLEM

Araştırmanın evrenini Kars il merkezi ve merkeze bağlı köylerdeki öğrenciler oluşturmaktadır. Örnekleme ise 2022-2023 eğitim öğretim yılında Kars il merkezi ve merkeze bağlı köylerdeki öğrencilerin tabakalı amaçsal örneklem yöntemi ile seçilen

383 kadın ve 305 erkek olmak üzere toplam 688 ortaokul öğrencileri oluşturmaktadır (Tablo 2). Seçkisiz olmayan örnekleme yöntemleri Fraenkel ve Wallen'in (2006) sınıflandırmasıyla uyumlu sistematik örnekleme, amaçsal örnekleme ve uygun örnekleme şeklinde sınıflandırılmıştır. Patton (1990) amaçsal örnekleme için 14 farklı stratejide incelemiştir. Bu stratejiden birisi de tabakalı amaçsal örneklemdir. Çalışmamızda örnekleme yöntemlerinden örneklemede temel alınan birimlerin örneklem için seçilme olasılıklarının eşit olması durumunu gösteren yöntemlerden amaçsal örnekleme (purposive/purposeful sampling) yöntemi çeşitlerinden olan tabakalı amaçsal örnekleme (stratified purposeful sampling) kullanılacaktır.

Tablo 2. Örneklem tablosu

Okulun Bulunduğu Yer			Okul Türü			Toplam
			YBO	Genel Ortaokul	İmam Hatip	
Şehir Merkezi	Cinsiyet	Kız	48	78	134	260
		Erkek	46	68	98	212
	Toplam		94	146	232	472
Merkeze Bağlı Köy	Cinsiyet	Kız	35	54	34	123
		Erkek	22	40	31	93
	Toplam		57	94	65	216

2.4. VERİ TOPLAM ARAÇLARI

Öğrencilerin Beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarını çeşitli değişkenler açısından incelemek amacıyla “Kişisel Bilgi Formu”, Phillips ve Silverman (2012) tarafından geliştirilen Varol ve arkadaşları (2016) tarafından Türkçeye uyarlanan İlköğretim (10-12 Yaş) beden eğitimi ve spor dersi tutum ölçeği kullanılmıştır.

2.4.1. Kişisel Bilgi Formu

Kişisel bilgi formu araştırmaya katılan bireylerin cinsiyet, sınıf, yaş, okul türü, okulun bulunduğu yer, okulda spor salonu bulunma durumu, okul takımında yer alma, kardeş sayısı, engel durumu, anne baba mesleği gibi demografik özelliklerini belirleyebilmek için gerekli araştırmalar yapılarak araştırmacılar tarafından oluşturulmuştur.

2.4.2. Beden Eğitimi ve Spor Dersi Tutum Ölçeği

Phillips ve Silverman (2012) tarafından geliştirilen Varol ve arkadaşları (2016) tarafından Türkçeye uyarlanan İlköğretim (10-12 Yaş) beden eğitimi ve spor dersi tutum ölçeği kullanılacaktır. 2 alt faktör ve 15 maddeden oluşmaktadır. Ölçek 8'i olumlu (2, 6, 7, 8, 10, 12, 13, 15. maddeler) ve 7'si olumsuz (1, 3, 4, 5, 9, 11, 14. maddeler) olmak üzere toplam 15 maddeden oluşan 5'li Likert tipi bir ölçektir. Her maddeye verilecek cevap kodları 1 ile 5 arasında değişmektedir. Dereceleme maddeleri "1)Kesinlikle katılmıyorum, 2)Katılmıyorum, 3)Karasızım, 4)Katılıyorum, 5)Kesinlikle Katılıyorum" seçeneklerinden oluşmaktadır. Ölçeğin geneli için Cronbach Alpha değeri 0,83 tür. Bu çalışmada değerlendirmeler beden eğitimi ve spor dersi tutum ölçeğinden elde edilen toplam puan üzerinden yapılmıştır.

2.5. VERİ TOPLAMA SÜRECİ

Kars il merkezi ve merkeze bağlı köylerde farklı okul türlerinde öğrenim gören ortaokul öğrencilerinden oluşan 305'i erkek 383'ü kadın olmak üzere 688 öğrenciye ulaşılarak veriler toplanmıştır.

2.6. VERİLERİN İSTATİKSEL ANALİZİ

Verilerin analizinde SPSS istatistik paket programı kullanılmış olup, anlamlılık değeri .05 olarak kabul edilmiştir. Verilerin değerlendirmesinde tanımlayıcı istatistiksel yöntemler olarak sayı, yüzde, ortalama ve standart sapma uygulanmıştır. Yapılan analizler sonucu verilerin normal dağıldığı saptanmış ve iki grubu karşılaştırmak için t testi daha fazla grubu karşılaştırmak için ise Post Hoc Tukey testleri ile Tek Yönlü Varyans analizinden yararlanılmıştır.

3. BÖLÜM

BULGULAR

Bu bölümde öğrencilerin demografik bilgileri, ölçekte verdikleri genel bilgiler ile ilgili bulgular ve ölçekte verilen bilgiler ile demografik bilgilerin karşılaştırılması ile elde edilen bulguların yorumlanması yer almaktadır.

Öğrencilerin Demografik Özellikleri

Tablo 3. Öğrencilerin demografik bilgileri

		YBO		Genel Ortaokulu		İmam Hatip O.O		Genel	
Özellikler		f	%	f	%	f	%	f	%
Cinsiyet	Kız	84	12,1	132	19,0	169	24,4	383	55,6
	Erkek	69	10,0	110	15,9	129	18,6	305	44,4
Yaş	11 Yaş ve altı	115	16,7	132	19,2	153	22,2	400	58,1
	12-13 yaş	23	3,3	86	12,5	77	11,2	186	27
	14 yaş ve üzeri	13	1,9	22	3,2	67	9,7	102	14,8
Anne	Ev Hanımı	146	21,1	208	30,0	274	39,5	628	90,6
Mesleği	Memur	1	0,1	14	2,0	15	2,2	30	4,3
	Çiftçi	3	0,4	0	0	3	0,4	6	0,9
	İşçi	0	0	9	1,3	2	0,3	11	1,6
	Serbest Meslek	2	0,3	3	0,4	2	0,3	7	1,0
	İşyeri Sahibi	0	0	7	1,0	2	0,3	9	1,3
	Emekli	1	0,1	1	0,1	0	0	2	0,3
Baba	İşsiz	23	3,3	50	7,2	71	10,2	144	20,8
Mesleği	Memur	6	0,9	46	6,6	59	8,5	111	16,0
	Çiftçi	74	10,7	27	3,9	48	6,9	149	21,5
	İşçi	23	3,3	53	7,6	47	6,8	123	17,7
	Serbest Meslek	15	2,2	32	4,6	36	5,2	83	12,0
	İşyeri Sahibi	7	1,0	31	4,5	36	5,2	74	10,7

	Emekli	5	0,7	3	0,4	1	0,1	9	1,3
Anne	Okuryazar değil	19	2,8	10	1,5	38	5,5	67	9,7
Eğitim	İlkokul	48	7	43	6,3	92	13,4	183	26,6
Durumu	Ortaokul	62	9	80	11,6	77	11,2	219	31,8
	Lise	17	2,5	68	9,9	57	8,3	142	20,6
	Üniversite	5	0,7	39	5,7	33	4,8	77	11,2
Baba	Okuryazar değil	8	1,2	5	0,7	18	2,6	31	4,5
Eğitim	İlkokul	34	4,9	20	2,9	54	7,8	108	15,7
Durumu	Ortaokul	66	9,6	48	7	81	11,8	195	28,3
	Lise	29	4,2	96	14	81	11,8	206	29,9
	Üniversite	14	2	71	10,3	63	9,2	148	21,5

Tablo 3 incelendiğinde araştırmaya katılan YBO öğrencilerinin %12,1'i kız, %10'u erkek, genel ortaokul öğrencilerinin %19'u kız, %15,9'u erkek, imam hatip ortaokul öğrencilerinin %24,4'ü kız, %18,6'sı erkek, tüm öğrencilerin %55,6'sı kız, %44,4'ü erkektir.

YBO öğrencilerinin %16,7'si 12 yaş altında, %3,3'ü 13 yaşında, %1,9'u 14 yaş ve üzerindedir. Genel ortaokul öğrencilerinin %19,2'si 12 yaş altında, %12,5'i 13 yaşında, %3,2'si 14 yaş ve üzerindedir. İmam hatip ortaokulu öğrencilerinin %22,2'si 12 yaş altında, %11,2'si 13 yaşında, %9,7'si 14 yaş ve üzerindedir. Tüm öğrencilerin %58,1'i 12 yaş altında, %27'si 13 yaşında, %14,8'i 14 yaş ve üzerindedir.

YBO öğrencilerinin %21,1'inin annesi ev hanımı, %0,4'ünün annesi çiftçi, %0,3'ünün annesi serbest meslek, %0,1'inin annesi memur, %0,1'inin annesi emekli, Genel ortaokul öğrencilerinin %30'unun annesi ev hanımı, %1,3'ünün annesi işçi, %1'inin annesi işyeri sahibi %0,4'ünün annesi serbest meslek, %0,2'sinin annesi memur, %0,1'inin annesi emekli, İmam hatip ortaokul öğrencilerinin %39,5'inin annesi ev hanımı, %2,2'sinin annesi memur, %0,4'ünün annesi çiftçi, %0,3'ünün annesi işçi, %0,3'ünün annesi serbest meslek, %0,3'ünün annesi işyeri sahibidir. Tüm öğrencilerin %90,6'sının annesi ev hanımı, %4,3'ünün annesi memur, %0,9'unun annesi çiftçi, %1,6'sının annesi işçi, %1'inin annesi serbest meslek, %1,3'ünün annesi işyeri sahibi, %0,3'ünün annesi emeklidir.

YBO öğrencilerinin %3,3'ünün babası işsiz %0,9'unun babası memur, %10,7'sinin babası çiftçi, %3,3'ünün babası işçi, %2,2'sinin babası serbest meslek,

%1'inin babası işyeri sahibi, %0,1'inin annesi emekli, Genel ortaokul öğrencilerinin %7,2'sinin babası işsiz %6,6'sının babası memur, %3,9'unun babası çiftçi, %7,6'sının babası işçi, %4,6'sının babası serbest meslek, %4,5'inin babası işyeri sahibi, %0,4'ünün annesi emekli, İmam hatip ortaokul öğrencilerinin %10,2'sinin babası işsiz %8,5'inin babası memur, %6,9'unun babası çiftçi, %6,8'inin babası işçi, %5,2'sinin babası serbest meslek, %5,2'sinin babası işyeri sahibi, %0,1'inin annesi emekli, tüm öğrencilerin %20,8'inin babası işsiz, %16'sının babası memur, %21,5'inin babası çiftçi, %17,7'sinin babası işçi, %12'sinin babası serbest meslek, %10,7'sinin babası işyeri sahibi, %1,3'ünün babası emeklidir.

YBO öğrencilerinin %7'nin annesi ilkokul mezunu, %9'un annesi ortaokul mezunu, %2,8'inin annesi okuryazar değil, %2,5'in annesi lise mezunu, %0,7'nin annesi üniversite, yüksek lisans veya doktora mezunudur. Genel ortaokul öğrencilerinin %11,6'sının annesi ortaokul mezunu, %9,9'unun annesi lise mezunu, %6,3'ünün annesi ilkokul mezunu, %5,7'sinin annesi üniversite, %1,5'inin annesi okuryazar değil, yüksek lisans veya doktora mezunudur. İmam hatip ortaokul öğrencilerinin %13,4'ünün annesi ilkokul mezunu, %11,2'sinin annesi ortaokul mezunu, %8,3'ünün annesi lise mezunu, %5,5'inin annesi okuryazar değil, %4,8'inin annesi üniversite, yüksek lisans veya doktora mezunudur. Tüm öğrencilerin %31,8'inin annesi ortaokul mezunu, %26,6'sının annesi ilkokul mezunu, %20,6'sının annesi lise mezunu, %11,2'sinin annesi üniversite, %9,7'sinin annesi okuryazar değil, yüksek lisans veya doktora mezunudur.

YBO öğrencilerinin %1,2'sinin babası okuryazar değil, %4,9'unun babası ilkokul mezunu, %9,6'sının babası ortaokul mezunu, %4,2'sinin babası lise mezunu, %2'nin babası üniversite, yüksek lisans veya doktora mezunudur. Genel ortaokulu öğrencilerinin %0,7'nin babası okuryazar değil, %2,9'un babası ilkokul mezunu, %7'nin babası ortaokul mezunu, %14'ünün babası lise mezunu, %10,3'ünün babası üniversite, yüksek lisans veya doktora mezunudur. İmam hatip ortaokulu öğrencilerinin %2,6'sının babası okuryazar değil, %7,8'inin babası ilkokul mezunu, %11,8'inin babası ortaokul mezunu, %11,8'inin babası lise mezunu, %9,2'sinin babası üniversite, yüksek lisans veya doktora mezunudur.

Öğrencilerin Ölçeğe Verdikleri Cevaplara Ait Bulgular

Tablo 4. Öğrencilerin okula ulaşım bilgileri

		YBO		Genel Ortaokulu		İmam Hatip O.O		Genel	
Özellikler		f	%	f	%	f	%	f	%
Okul yerleşimi	Şehir Merkezi	96	20,2	148	31,1	232	48,7	476	68,6
	M. Bağlı Köy	57	26,3	94	43,3	66	30,4	217	31,4
Okula ulaşım	Yürüyerek	38	5,5	60	8,7	170	24,5	268	38,7
	Servis İle	68	9,8	166	24,0	84	12,1	318	45,9
	Özel Vasıta	19	2,7	9	1,3	21	3,0	49	7,1
	Taşıma	28	4,0	7	1,0	23	3,3	58	8,4
Sınıf durumu	5.Sınıf	45	6,5	62	8,9	65	9,4	172	24,8
	6.Sınıf	63	9,1	56	8,1	70	10,1	189	27,3
	7.Sınıf	29	4,2	94	13,6	67	9,7	190	27,4
	8.Sınıf	16	2,3	30	4,3	96	13,9	142	20,5
Salon durumu	Evet	133	19,2	135	19,5	136	19,6	404	58,3
	Hayır	19	2,7	107	15,4	162	23,4	288	41,6
Takımda yer alma	Evet	33	4,8	62	8,9	93	13,4	188	27,1
	Hayır	120	17,3	180	26,0	205	29,6	505	72,9
Kardeş sayısı	0-3	85	12,4	177	25,8	159	23,1	421	61,3
	4	43	6,3	47	6,8	70	10,2	160	23,3
	5-11	22	3,2	16	2,3	68	9,9	106	15,4
Engelli kardeş sayısı	Evet	6	0,9	15	2,2	17	2,5	38	5,5
	Hayır	145	21,9	225	32,7	280	40,7	650	94,5
Çalışma odası	Evet	67	9,7	168	24,4	153	22,2	388	56,4
	Hayır	84	12,2	72	10,5	144	20,9	300	43,6
Anne, baba hayatta mı?	Evet	151	21,8	234	34	288	41,9	672	97,7
	Hayır	1	0,1	6	0,9	9	1,3	16	2,3

Anne Baba	Birlikte	142	20,6	230	33,4	282	41	654	95,1
Durumu	Ayrı	9	1,3	10	1,5	15	2,2	34	4,9

Tablo 4 incelendiğinde araştırmaya alınan YBO öğrencilerinin %20,2'si şehir merkezi, %26,3'ü merkeze bağlı köy, genel ortaokul öğrencilerinin %31,1'i şehir merkezi, %43,3'ü merkeze bağlı köy, imam hatip ortaokul öğrencilerinin %48,7'si şehir merkezi, %30,4'ü merkeze bağlı köy, tüm öğrencilerin %68,4'ü şehir merkezinde, %31,4'ü merkeze bağlı köyde ikamet etmektedir.

YBO öğrencilerinin %5,5'i okula yürüyerek, %9,8'i okula servis ile, %2,7'si okula özel vasıta ile, %4'ü okula taşıma ile gelmektedir. Genel ortaokul öğrencilerinin %8,7'si okula yürüyerek, %24'ü okula servis ile, %1,3'ü okula özel vasıta ile, %1'i okula taşıma ile gelmektedir. İmam hatip ortaokulu öğrencilerinin %24,5'i okula yürüyerek, %12,1'i okula servis ile, %3'ü okula özel vasıta ile, %3,3'ü okula taşıma ile gelmektedir. Tüm öğrencilerin %38,7'si okula yürüyerek, %45,9'u okula servis ile, %7,1'i okula özel vasıta ile, %8,4'ü okula taşıma ile gelmektedir.

YBO öğrencilerinin %6,5'i 5.sınıf öğrencisi, %9,1'i 6.sınıf öğrencisi, %4,2'si 7.sınıf öğrencisi, %2,3'ü 8.sınıf öğrencisidir. Genel ortaokul öğrencilerinin %8,9'u 5.sınıf öğrencisi, %8,1'i 6.sınıf öğrencisi, %13,6'sı 7.sınıf öğrencisi, %4,3'ü 8.sınıf öğrencisidir.

İmam hatip ortaokul öğrencilerinin %9,4'ü 5.sınıf öğrencisi, %10,1'i 6.sınıf öğrencisi, %9,7'si 7.sınıf öğrencisi, %13,9'u 8.sınıf öğrencisidir. Tüm öğrencilerin %24,8'i 5.sınıf öğrencisi, %27,3'ü 6.sınıf öğrencisi, %27,4'ü 7.sınıf öğrencisi, %20,5'i 8.sınıf öğrencisidir.

YBO öğrencilerinin öğrenim gördüğü okulların %19,2'sinde spor salonu bulunmakta, %2,7'sinde spor salonu bulunmamaktadır. Genel ortaokul öğrencilerinin öğrenim gördüğü okulların %19,5'inde spor salonu bulunmakta, %15,4'ünde spor salonu bulunmamaktadır. İmam hatip ortaokulu öğrencilerinin öğrenim gördüğü okulların %19,2'sinde spor salonu bulunmakta, %2,7'sinde spor salonu bulunmamaktadır. Öğrencilerin öğrenim gördüğü okulların %58,3'ünde spor salonu bulunmakta, %41,6'sında spor salonu bulunmamaktadır.

YBO öğrencilerinin %4,8'i okul takımında yer almakta %17,3'ü okul takımında yer almamaktadır. Genel ortaokul öğrencilerinin öğrenim gördüğü okulların %8,9'u

okul takımında yer almakta, %26'sı okul takımında yer almaktadır. İmam hatip ortaokulu öğrencilerinin öğretim gördüğü okulların %13,4'ü okul takımında yer almakta, %29,6'sı okul takımında yer almamaktadır. Tüm öğrencilerin %27,1'i okul takımında yer alırken, %72,9' u okul takımında yer almamıştır.

YBO öğrencilerinin %12,4'ü 0-3 kardeşe sahip, %6,3'ü 4 kardeşe sahip, %3,2'si 5 ve daha fazla kardeşe sahiptir. Genel ortaokul öğrencilerinin %25,8'i 0-3 kardeşe sahip, %6,8'i 4 kardeşe sahip, %2,3'ü 5 ve fazla kardeşe sahiptir. İmam hatip ortaokulu öğrencilerinin %23,1'i 0-3 kardeşe sahip, %10,2'si 4 kardeşe sahip, %9,9'u 5 ve daha fazla kardeşe sahiptir. Tüm öğrencilerin %61,3'ü 0-3 kardeşe sahip, %23,3'ü 4 kardeşe sahip, %15,4'ü 5 ve daha fazla kardeşe sahiptir.

YBO öğrencilerinin %0,9'unun engelli kardeşe bulunmakta, %21,9'unun engelli kardeşi bulunmamaktadır. Genel ortaokul öğrencilerinin %2,2'sinin engelli kardeşi bulunmakta, %32,7'sinin engelli kardeşi bulunmamaktadır. İmam hatip ortaokulu öğrencilerinin %2,5'inin engelli kardeşi bulunmakta, %40,7'sinin engelli kardeşi bulunmamaktadır. Tüm öğrencilerin %5,5'inin engelli kardeşi bulunmakta, %94,5'inin engelli kardeşi bulunmamaktadır.

YBO öğrencilerinin %9,7'sinin çalışma odası bulunmakta, %12,2'sinin çalışma odası bulunmamaktadır. Genel ortaokul öğrencilerinin %24,4'ünün çalışma odası bulunmakta, %10,5'inin çalışma odası bulunmamaktadır. İmam hatip ortaokulu öğrencilerinin %22,2'sinin çalışma odası bulunmakta, %20,9'unun çalışma odası bulunmamaktadır. Tüm öğrencilerin %56,4'ünün çalışma odası bulunmakta, %43,6'sının çalışma odası bulunmamaktadır.

YBO öğrencilerinin %21,8'inin anne ve babası hayatta, %0,1'inin anne babası veya babasından biri hayatta değildir. Genel ortaokul öğrencilerinin %34'ünün anne ve babası hayatta %0,9'unun anne veya babasından biri hayatta değildir. İmam hatip ortaokulu öğrencilerinin %41,9'unun anne ve babası hayatta %1,3'ünün anne veya babasından biri hayatta değildir. Tüm öğrencilerin %97,4'ünün anne ve babası hayatta %2,3'ünün anne veya babasından biri hayatta değildir.

YBO öğrencilerinin %20,6'sının anne ve babası birlikte yaşamakta, %1,3'ünün anne babası ayrı yaşamaktadır. Genel ortaokul öğrencilerinin %33,4'ünün anne ve babası birlikte yaşamakta, %1,5'inin anne ve babası ayrı yaşamaktadır. İmam hatip ortaokulu öğrencilerinin %41'inin anne ve babası birlikte yaşamakta, %2,2'sinin anne

ve babası ayrı yaşamaktadır. Tüm öğrencilerin %95,1'inin anne ve babası birlikte yaşamakta, %4,9'unun anne ve babası ayrı yaşamaktadır.

Öğrencilerin Demografik Bilgilerine Göre BES Dersine Yönelik Tutumlarının Değerlendirilmesi

Öğrencilerinin cinsiyetlerine göre BES dersine yönelik tutumları arasındaki farkın istatistiksel anlamlılığına bakmak için bağımsız örneklem t testi kullanılmış ve sonuçları Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5. Cinsiyete bağlı olarak tutumlarının karşılaştırılması

Cinsiyet	N	X	SS	t	p
Kız	305	4,02	0,862	0,648	0,517
Erkek	383	3,98	0,852		

Kız ve Erkek öğrencilerin BES dersine yönelik tutumlarını kıyaslamak için bağımsız örneklem t- testi yürütülmüştür. Yapılan testin sonuçlarına göre Kızlar ($M=4,02$, $SD=0,862$) ve erkeklerden ($M=3,98$, $SD=0,852$; $t(686)=0,648$, $p=.517$) elde edilen puanlar arasında anlamlı bir fark yoktur ($p>.05$).

Araştırmaya katılan öğrencilerinin okulunun bulunduğu yere göre BES dersine yönelik tutumları arasında anlamlı bir farkın olup olmadığı bağımsız örneklem için t testi ile analiz edilmiş ve bulgular Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6. Öğrencilerin ikamet durumları ile tutumlarının karşılaştırılması

Okulun bulunduğu yer	N	X	SS	t	p
Şehir merkezi	472	4,004	0,890	0,039	0,969
Merkeze bağlı köy	216	4,002	0,784		

Araştırmaya katılan öğrencilerin kent merkezi ve kırsal alanda ikamet etmeleri ile beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarını kıyaslamak için bağımsız örneklem t-

testi yürütülmüştür. Yapılan testin sonuçlarına göre şehir merkezi ($M=4,004$, $SD=0,890$) ve merkeze bağlı köy ($M=4,002$, $SD=0,784$; $t(686)=0,039$, $p=.969$) elde edilen puanlar arasında anlamlı bir fark yoktur ($p>.05$).

Araştırmaya katılan öğrencilerinin okul takımında yer alma durumlarına göre BES dersine yönelik tutumları arasındaki farkın istatistiksel anlamlılığına bakmak için bağımsız örneklem t testi kullanılmış ve sonuçları Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7. Okul takımında yer alıp almamaları ile tutumlarının karşılaştırılması

Okul takımında yer alma	N	X	SS	t	p
Evet	187	4,14	0,847	0,465	0,007
Hayır	501	3,94	0,949		

Araştırmaya katılan öğrencilerin okul takımında yer alma durumlarına ile BES dersine ilişkin tutumlarını kıyaslamak için bağımsız örneklem t- testi yürütülmüştür. Yapılan testin sonuçlarına göre okul takımında yer alanların ($M=4,14$, $SD=0,847$) ve okul takımında yer almayanların ($M=3,94$, $SD=0,949$; $t(686)=0,465$, $p=.007$) elde edilen puanlar arasında anlamlı bir fark vardır ($p<.05$). Okul takımına katılan ve katılmayan öğrencilerin tutum puanları arasında okul takımına katılanların lehine anlamlı bir fark olduğu istatistik sonuçlarından görülmüştür.

Araştırmaya katılan öğrencilerinin öğrenim gördüğü okulda spor salonu bulunma durumuna göre BES dersine yönelik tutumları arasındaki farkın istatistiksel anlamlılığına bakmak için bağımsız örneklem t testi ile analiz edilmiş ve bulgular Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8. Spor salonu durumu ile tutumlarının karşılaştırılması

Spor salonu bulunma durumu	N	X	SS	t	p
Evet	401	4,07	0,850	2,403	0,017
Hayır	287	3,91	0,860		

Araştırmaya katılan öğrencilerin okullarında spor salonu durumlarına ile BES dersine yönelik tutumları arasındaki farkın istatistiksel anlamlılığına bakmak için

bağımsız örneklem t testi yürütülmüştür. Yapılan testin sonuçlarına göre okulunda spor salonu bulunan ($M=4,07$, $SD=0,850$) ve okulunda spor salonu bulunmayan ($M=3,91$, $SD=0,860$; $t(686)=2,403$, $p=.017$) elde edilen puanlar arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark vardır ($p<.05$). Okulunda spor salonu bulunan ve bulunmayan öğrencilerin tutum puanları arasında okulunda spor salonu bulunan öğrencilerin lehine anlamlı bir fark olduğu istatistik sonuçlardan görülmüştür.

Araştırmaya katılan öğrencilerinin engelli kardeşi bulunma durumuna göre BES dersine yönelik tutumları arasındaki farkın istatistiksel anlamlılığına bakmak için bağımsız örneklem t testi ile analiz edilmiş ve bulgular Tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 9. Engelli kardeşe sahip olma durumu ile tutumlarının karşılaştırılması

Engeli kardeşe sahip olma	N	X	SS	t	p
Evet	38	3,84	0,865	1,211	0,226
Hayır	650	4,01	0,857		

Araştırmaya katılan öğrencilerin engelli kardeşe sahip olma durumu ile BES dersine ilişkin tutumlarını kıyaslamak için bağımsız örneklem t- testi yürütülmüştür. Yapılan testin sonuçlarına engelli kardeşe sahip olan ($M=3,84$, $SD=0,865$) ve engelli kardeşe sahip olamayan ($M=4,01$, $SD=0,857$; $t(686)=1,211$, $p=.226$) elde edilen puanlar arasında anlamlı bir fark yoktur ($p>.05$).

Araştırmaya katılan öğrencilerinin çalışma odasına sahip olma durumuna göre BES dersine yönelik tutumları arasındaki farkın istatistiksel anlamlılığına bakmak için bağımsız örneklem t testi ile analiz edilmiş ve bulgular Tablo 10’da verilmiştir.

Tablo 10. Çalışma odasına sahip olma durumu ile tutumlarının karşılaştırılması

Çalışma odasına sahip olma	N	X	SS	t	p
Evet	388	4,02	0,899	0,701	0,484
Hayır	300	3,97	0,801		

Araştırmaya katılan öğrencilerin çalışma odasına sahip olma durumu ile BES dersine yönelik tutumları arasındaki farkın istatistiksel anlamlılığına bakmak için

bağımsız örneklem t testi yürütülmüştür. Yapılan testin sonuçlarına çalışma odasına sahip olan ($M=4,02$, $SD=0,899$) ve çalışma odasına sahip olamayan ($M=3,97$, $SD=0,801$; $t(686)=0,701$, $p=.484$) elde edilen puanlar arasında anlamlı bir fark yoktur($p>.05$).

Araştırmaya katılan öğrencilerinin anne baba durumuna göre BES dersine yönelik tutumları arasındaki farkın istatistiksel anlamlılığına bakmak için bağımsız örneklem t testi ile analiz edilmiş ve bulgular Tablo 11’de verilmiştir.

Tablo 11. Anne baba durumu göre, tutumlarının karşılaştırılması

Anne baba durumu	N	X	SS	t	p
Birlikte	654	4,01	0,847	1,204	0,229
Ayrı	34	3,83	1,033		

Araştırmaya katılan öğrencilerin anne baba durumu ile BES dersine yönelik tutumlarını kıyaslamak için bağımsız örneklem t- testi yürütülmüştür. Yapılan testin sonuçlarına göre anne babası birlikte olan ($M=4,01$, $SD=0,847$) anne babası ayrı olan ($M=3,83$, $SD=1,033$; $t(686)=1,204$, $p=.229$) elde edilen puanlar arasında anlamlı bir fark yoktur($p>.05$).

Araştırmaya katılan öğrencilerinin sınıf düzeylerine göre BES dersine yönelik tutumları arasındaki farkın istatistiksel anlamlılığına bakmak için tek faktörlü varyans ile analiz edilmiş ve bulgular Tablo 12’de verilmiştir.

Tablo 12. Sınıf düzeyleri göre, tutumlarının karşılaştırılması

Sınıflar	N	X	SS	F	p
5.sınıf	172	4,17	0,795	1,204	0,229
6.sınıf	185	4,02	0,788		
7.sınıf	189	3,96	0,939		
8.sınıf	142	3,80	0,866		

Beden Eğitimi ve Spor Dersi Tutum Ölçeği tarafından ölçüldüğü biçimiyle, sınıf düzeylerinin BES tutumları üzerindeki etkisini incelemek için tek faktörlü gruplar arası

varyans analizi yürütülmüştür. Katılımcılar sınıflarına göre dört gruba ayrılmıştır.(5.sınıf, 6.sınıf, 7.sınıf ve 8.sınıf) dört sınıf düzeyi için tutum puanlarında $p>.05$ düzeyinde istatistiksel anlamlılığa ulaşmamıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerinin okul türü açısından yaşlarına göre BES dersine yönelik tutumları arasında anlamlı bir farkın olup olmadığı tek faktörlü varyans ile analiz edilmiş ve bulgular Tablo 13'te verilmiştir.

Tablo 13.Okul türü açısından yaşlarına göre, tutumlarının karşılaştırılması

Okul Türü		N	X	SS	F	p
YBO	11 yaş ve altı	115	4,13	0,750	3,411	,036
	12-13 yaş	23	3,85	3,852		
	14 yaş ve üzeri	13	3,64	3,641		
Genel Ortaokulu	11 yaş ve altı	132	3,97	3,976	0,896	,409
	12-13 yaş	86	3,92	3,926		
	14 yaş ve üzeri	22	4,21	4,215		
İmam Hatip Ortaokulu	11 yaş ve altı	153	4,06	4,067	2,403	0,92
	12-13 yaş	77	4,03	4,035		
	14 yaş ve üzeri	67	3,79	3,798		

Araştırmaya katılan öğrencilerin yaşlarının BES tutumları üzerindeki etkisini tespit etmek için tek faktörlü gruplar arası varyans analizinden yararlanılmıştır. Katılımcılar yaşlarına göre üç gruba ayrılmıştır.(11 yaş ve altı, 12-13 yaş ve 14 yaş üzeri) üç yaş düzeyi için tutum puanlarında YBO öğrencileri için $p<.05$ düzeyinde istatistiksel anlamlılığa ulaşmasına rağmen, gruplar arasında ortalama puanlardaki farkın küçük olduğu görülmektedir. Eta kare etki büyüklüğü. 02 olarak bulunmuştur. Bu da Cohen (1988), ifadesiyle küçük bir etki büyüklüğü olarak kabul edilir. Cohen, .01'i küçük etki, .06'yı orta düzey etki ve. 14'ü büyük etki olarak sınıflandırmaktadır. Tukey HSD testi kullanan Post-hoc kıyaslamalar, genel ortaokul ve imam hatip ortaokulu öğrencilerinden elde edilen ortalamalarının kendi arasında anlamlı farkların olmadığı YBO öğrencilerinin tutum puan ortalaması olarak farklı olduğu görülmektedir. Tutum

puanları arasında YBO öğrencilerinin aleyhine anlamlı bir fark olduğu istatistik sonuçlardan görülmüştür.

Araştırmaya katılan öğrencilerinin okul türü açısından okula ulaşım şekillerine göre BES dersine yönelik tutumları arasında istatistiksel açıdan incelemek için tek faktörlü varyans ile analiz edilmiş ve bulgular Tablo 14'te verilmiştir.

Tablo 14. Okul türü ve ulaşım durumlarına göre, tutumlarının karşılaştırılması

Okul Türü		N	X	SS	F	p
YBO	Yürüyerek	38	4,29	0,644	4,843	,003
	Servis ile	66	4,15	0,722		
	Özel vasıta	19	3,65	0,875		
	Taşıma	28	3,76	0,845		
Genel Ortaokulu	Yürüyerek	60	3,84	1,055	2,842	,039
	Servis ile	164	4,06	0,843		
	Özel vasıta	9	3,27	0,547		
	Taşıma	7	4,15	0,847		
İmam Hatip Ortaokulu	Yürüyerek	169	3,98	0,779	1,384	0,248
	Servis ile	84	4,12	0,898		
	Özel vasıta	21	3,80	1,068		
	Taşıma	23	3,80	1,054		

Araştırmaya katılan öğrencilerin okula ulaşım türlerinin beden eğitimi ve spor tutumları etkisini incelemek için tek faktörlü gruplar arası varyans analizi kullanılmıştır. Katılımcılar ulaşım şekillerine göre dört gruba ayrılmıştır(yürüyerek, servisle, özel vasıta ve taşıma). Üç okula ulaşım türü düzeyi için tutum puanlarında imam hatip ortaokullarında $p > .05$ olduğundan ulaşım türü bakımından anlamlı fark yoktur. YBO ve genel ortaokullarda $p < .05$ düzeyinde istatistiksel anlamlığa ulaşmasına rağmen, gruplar arasında ortalama puanlardaki gerçek farkın çok küçük olduğu görülmektedir. Etki büyüklüğü .04 olarak bulunmuştur. Bu da Cohen (1988), ifadesiyle küçük bir etki büyüklüğü olarak kabul edilir. Tukey HSD testi kullanan Post-hoc kıyaslamalar, imam hatip ortaokulu öğrencilerinden elde edilen ortalamalarının kendi arasında anlamlı farkların olmadığı, YBO ve genel ortaokul öğrencilerinin tutum puan ortalaması olarak

farklı olduğu görülmektedir. Tutum puanları arasında YBO öğrencilerinin lehine genel ortaokul öğrencilerinin aleyhine anlamlı bir fark olduğu istatistik sonuçlardan görülmüştür.

Araştırmaya katılan öğrencilerin okulun bulunduğu yer açısından okula ulaşım şekillerine göre BES dersine yönelik tutumları arasında anlamlı bir farkın istatistiksel anlamlılığına bakmak için tek faktörlü varyans ile analiz edilmiş ve bulgular Tablo 15'te verilmiştir.

Tablo 15. Yerleşim yeri ve ulaşım durumlarına göre, tutumlarının karşılaştırılması

Okul Türü		N	X	SS	F	p
Şehir Merkezi	Yürüyerek	174	3,97	0,870	1,191	,313
	Servis ile	230	4,06	0,882		
	Özel vasıta	35	3,79	0,977		
	Taşıma	33	3,93	0,940		
Merkeze Bağlı Köy	Yürüyerek	93	4,03	0,783	7,124	,000
	Servis ile	84	4,17	0,677		
	Özel vasıta	14	3,29	0,670		
	Taşıma	25	3,69	0,908		

Araştırmaya katılan öğrencilerin okulun bulunduğu yere göre okula ulaşım türlerinin beden eğitimi ve spor tutumları üzerindeki etkisini incelemek için tek faktörlü gruplar arası varyans analizi yürütülmüştür. Katılımcılar ulaşım şekillerine göre dört gruba ayrılmıştır.(yürüyerek, servisle, özel vasıta ve taşıma) dört okula ulaşım türü düzeyi için tutum puanlarında şehir merkezi $p > .05$ olduğundan ulaşım türü bakımından anlamlı fark yoktur. Merkeze bağlı köyde $p < .05$ düzeyinde istatistiksel anlamlılığa ulaşmasına rağmen, gruplar arasında ortalama puanlardaki gerçek farkın çok küçük olduğu görülmektedir. Etki büyüklüğü .03 olarak bulunmuştur. Bu da Cohen (1988), ifadesiyle küçük bir etki büyüklüğü olarak kabul edilir. Tukey HSD testi kullanan Post-hoc kıyaslamalar, şehir merkezinde okuyan öğrencilerinden elde edilen ortalamalarının kendi arasında anlamlı farkların olmadığı, merkeze bağlı köylerde okuyan öğrencilerin tutum puan ortalaması olarak farklı olduğu görülmektedir. Tutum puanları arasında

merkeze bağılı köyde okuyan öğrencilerinin aleyhine anlamlı bir fark olduğu istatistik sonuçlardan görülmüştür.

Araştırmaya katılan öğrencilerinin annelerinin mesleklerine göre BES dersine yönelik tutumları arasındaki farkın istatistiksel anlamlılığına bakmak için tek faktörlü varyans ile analiz edilmiş ve bulgular Tablo 16’da verilmiştir.

Tablo 16. Anne mesleklerine göre, tutumlarının karşılaştırılması

Anne Mesleği	N	X	SS	F	p
Ev Hanımı	624	4,00	0,851	1,523	,168
Memur Kamu-Özel	30	3,82	0,997		
Çiftçi	6	4,03	0,629		
İşçi	10	3,53	0,924		
Serbest Meslek	7	4,68	0,412		
İşyeri Sahibi	9	4,11	0,886		
Emekli	2	4,26	1,037		

Araştırmaya katılan öğrencilerin annelerinin mesleklerine göre beden eğitimi ve spor tutumları üzerindeki etkisini incelemek için tek faktörlü gruplar arası varyans analizi yürütülmüştür. Katılımcılar anne mesleğine göre 7 gruba ayrılmıştır 7 meslek düzeyi için tutum puanlarında $p > .05$ olduğundan anne mesleği bakımından anlamlı fark yoktur. Araştırmaya katılan öğrencilerinin babalarının mesleklerine göre BES dersine yönelik tutumları arasındaki farkın istatistiksel anlamlılığına bakmak için tek faktörlü varyans ile analiz edilmiş ve bulgular Tablo 17’de verilmiştir.

Tablo 17. Baba mesleklerine göre, tutumlarının karşılaştırılması

Baba Mesleği	N	X	SS	F	p
İşsiz	143	3,96	0,909	2,114	,040
Memur Kamu-Özel	111	3,90	0,893		
Çiftçi	147	4,01	0,790		
İşçi	122	4,08	0,790		

Serbest Meslek	83	4,20	0,741
İşyeri Sahibi	73	3,80	1,016
Emekli	9	4,28	0,778

Araştırmaya katılan öğrencilerin babalarının mesleklerine göre beden eğitimi ve spor tutumları üzerindeki etkisini incelemek için tek faktörlü gruplar arası varyans analizinden yararlanılmıştır. Katılımcılar baba mesleklerine göre yedi gruba ayrılmıştır. Yedi meslek düzeyi için tutum puanlarında baba meslekleri bakımından anlamlı fark vardır. Baba mesleklerinde $p < .05$ düzeyinde istatistiksel anlamlılığa ulaşmıştır fakat bu fark çok küçüktür. Eta kare etki büyüklüğü .02 olarak bulunmuştur. Bu da Cohen (1988), ifadesiyle küçük bir etki büyüklüğü olarak kabul edilir. Tukey HSD testi kullanan Post-hoc kıyaslamalar, tutum puanları arasında baba meslekleri ve tutum puanları arasında anlamlı bir fark olduğu istatistik sonuçlardan görülmüştür.

Araştırmaya katılan öğrencilerin okulun bulunduğu yer açısından babalarının mesleklerine göre BES dersine yönelik tutumları arasındaki farkın istatistiksel anlamlılığına bakmak için tek faktörlü varyans ile analiz edilmiş ve bulgular Tablo 18’de verilmiştir.

Tablo 18. Yerleşim yeri ve baba mesleklerine göre, tutumlarının karşılaştırılması

Okulun bulunduğu yer		N	X	SS	F	p
Şehir Merkezi	İşsiz	109	3,95	0,926	2,786	,011
	Memur Kamu-Özel	104	3,90	0,902		
	Çiftçi	60	4,09	,0826		
	İşçi	66	4,15	0,773		
	Serbest Meslek	63	4,24	0,732		
	İşyeri Sahibi	63	3,72	1,054		
	Emekli	7	4,42	0,619		
Merkeze Bağlı Köy	İşsiz	34	4,00	0,861	0,312	,930
	Memur Kamu-Özel	7	3,88	0,822		
	Çiftçi	87	3,96	0,764		
	İşçi	56	4,00	0,808		

Serbest Meslek	20	4,08	0,776
İşyeri Sahibi	10	4,26	0,576
Emekli	2	3,76	1,367

Araştırmaya katılan öğrencilerin okulun bulunduğu yer bakımından babalarının mesleklerine göre beden eğitimi ve spor tutumları üzerindeki etkisini incelemek için tek faktörlü gruplar arası varyans analizinden yararlanılmıştır. Katılımcılar okulun bulunduğu yere göre iki gruba ayrılmıştır. İki grup için tutum puanlarında şehir merkezi $p < .05$ olduğundan baba mesleği bakımından anlamlı fark vardır. Merkeze bağlı köy $p > .05$ olduğundan baba mesleği bakımından anlamlı fark yoktur. Şehir merkezinde $p < .05$ düzeyinde istatistiksel anlamlılığa ulaşmıştır fakat bu fark çok küçüktür. Eta kare etki büyüklüğü .03 olarak bulunmuştur. Bu da Cohen (1988), ifadesiyle küçük bir etki büyüklüğü olarak kabul edilir. Tukey HSD testi kullanan Post-hoc kıyaslamalar, merkeze bağlı köylerde şehir merkezinde okuyan öğrencilerinden elde edilen ortalamalarının kendi arasında anlamlı farkların olmadığı görülmektedir. Tutum puanları arasında şehir merkezinde okuyan öğrencilerinin lehine anlamlı bir fark olduğu istatistik sonuçlarından görülmüştür.

Araştırmaya katılan öğrencilerin okul türü açısından babalarının mesleklerine göre BES dersine yönelik tutumları arasındaki farkın istatistiksel anlamlılığına bakmak için tek faktörlü varyans ile analiz edilmiş ve bulgular Tablo 19’da verilmiştir.

Tablo 19. Okul türü ve baba mesleklerine göre, tutumlarının karşılaştırılması

Okul türü ve baba meslekleri	N	X	SS	F	p
İşsiz	22	4,46	0,519		
Memur Kamu-Özel	6	4,21	0,823		
Çiftçi	73	3,78	0,804		
YBO İşçi	23	4,17	0,690	3,798	,002
Serbest Meslek	15	4,15	0,734		
İşyeri Sahibi	7	4,60	0,382		
Emekli	5	4,36	0,942		
Genel İşsiz	50	3,83	0,889	2,772	0,13

Ortaokul	Memur Kamu-Özel	46	3,78	0,984	1,362	0,230
	Çiftçi	27	4,30	0,717		
	İşçi	52	4,13	0,811		
	Serbest Meslek	32	4,25	0,757		
	İşyeri Sahibi	30	3,64	1,085		
	Emekli	3	4,33	0,692		
İmam Hatip Ortaokulu	İşsiz	71	3,91	0,973		
	Memur Kamu-Özel	59	3,95	0,825		
	Çiftçi	47	4,22	0,706		
	İşçi	47	3,98	0,817		
	Serbest Meslek	36	4,18	0,748		
	İşyeri Sahibi	36	3,78	0,986		
	Emekli	1	3,73	0,860		

Araştırmaya katılan öğrencilerin okul türü açısından babalarının mesleklerine göre BES tutumları üzerindeki etkisini incelemek için tek faktörlü gruplar arası varyans analizi yürütülmüştür. Katılımcılar okul türüne göre üç gruba ayrılmıştır. Üç okul türü için tutum puanlarında YBO $p < .05$ olduğundan baba mesleği bakımından anlamlı fark vardır. Genel ortaokul ve İmam hatip ortaokullarında $p > .05$ olduğundan baba mesleği bakımından anlamlı fark yoktur. YBO $p < .05$ düzeyinde istatistiksel anlamlılığa ulaşmıştır. Eta kare kullanılarak hesaplanan orta düzey etki büyüklüğü 07 olarak bulunmuştur. Tukey HSD testi kullanan Post-hoc kıyaslamalar, genel ve imam hatip ortaokulunda okuyan öğrencilerden baba mesleğine göre elde edilen tutum puan ortalamalarının kendi arasında anlamlı farkın olmadığı, YBO’da okuyan öğrencilerinin baba mesleğine göre tutum puan ortalaması olarak farklı olduğu görülmektedir. Tutum puanları arasında YBO’da okuyan öğrencilerin lehine anlamlı bir fark olduğu istatistik sonuçlarından görülmüştür.

Araştırmaya katılan öğrencilerinin anne eğitim durumlarına göre BES dersine yönelik tutumları arasındaki farkın istatistiksel anlamlılığına bakmak için tek faktörlü varyans ile analiz edilmiş ve bulgular Tablo 20’de verilmiştir.

Tablo 20. Anne eğitim durumlarına göre, tutumlarının karşılaştırılması

Anne Eğitim Durumu	N	X	SS	F	p
Okuryazar değil	67	3,93	0,905		
İlkokul	183	3,98	0,820		
Ortaokul	219	4,07	0,769	1,001	,406
Lise	142	4,02	0,955		
Üniversite	77	3,86	0,946		

Araştırmaya katılan öğrencilerin anne eğitim durumlarına göre beden eğitimi ve spor tutumları üzerindeki etkisini incelemek için tek faktörlü gruplar arası varyans analizinden yararlanılmıştır. Katılımcılar anne mesleklerine göre beş gruba ayrılmıştır. Beş eğitim düzeyi için tutum puanlarında $p > .05$ olduğundan anne eğitim durumu bakımından anlamlı fark yoktur.

Araştırmaya katılan öğrencilerinin okulun bulunduğu yer açısından anne eğitim durumlarına göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları arasında anlamlı bir farkın olup olmadığı bağımsız örneklem için tek faktörlü varyans ile analiz edilmiş ve bulgular Tablo 21’de verilmiştir.

Tablo 21. Yerleşim yeri ve anne eğitim durumuna göre, tutumlarının karşılaştırılması

Okulun bulunduğu yer		N	X	SS	F	p
Şehir Merkezi	Okuryazar değil	43	4,09	0,834	1,167	,324
	İlkokul	104	3,99	0,821		
	Ortaokul	137	4,08	0,808		
	Lise	115	4,00	1,012		
	Üniversite	73	3,81	0,950		
Merkeze Bağlı Köy	Okuryazar değil	24	3,65	0,975	2,260	,064
	İlkokul	79	3,97	0,823		
	Ortaokul	82	4,05	0,704		
	Lise	27	4,12	0,667		
	Üniversite	4	4,68	0,295		

Araştırmaya katılan öğrencilerin okulun bulunduğu yer açısından annelerinin eğitim düzeylerine göre beden eğitimi ve spor tutumları üzerindeki etkisini incelemek için tek faktörlü gruplar arası varyans analizi yürütülmüştür. Katılımcılar okulun bulunduğu yere göre iki gruba ayrılmıştır. İki grup için tutum puanlarında şehir merkezi, merkeze bağlı köy $p > .05$ olduğundan anne eğitim düzeyi bakımından anlamlı fark yoktur. Şehir merkezi tutum puan ortalamaları merkeze bağlı köylere göre daha düşüktür. Araştırmaya katılan öğrencilerin okul türü açısından annelerinin eğitim düzeylerine göre BES dersine yönelik tutumları arasındaki farkın istatistiksel anlamlılığına bakmak için tek faktörlü varyans ile analiz edilmiş ve bulgular Tablo 22’de verilmiştir.

Tablo 22. Okul türü ve anne eğitim durumuna göre, tutumlarının karşılaştırılması

Okul türü ve Anne Eğitim		N	X	SS	F	p
YBO	Okuryazar değil	19	3,80	0,932	4,393	,002
	İlkokul	48	3,83	0,785		
	Ortaokul	62	4,11	0,697		
	Lise	17	4,48	0,601		
	Üniversite	5	4,05	0,381		
Genel Ortaokul	Okuryazar değil	10	3,89	1,252	1,066	,374
	İlkokul	43	4,00	0,951		
	Ortaokul	80	4,13	0,709		
	Lise	68	3,89	0,986		
	Üniversite	39	3,82	0,955		
İmam Hatip Ortaokulu	Okuryazar değil	38	4,01	0,802	0,796	,528
	İlkokul	92	4,06	0,768		
	Ortaokul	77	3,96	0,877		
	Lise	57	4,05	0,971		
	Üniversite	33	3,76	0,935		

Araştırmaya katılan öğrencilerin okul türü açısından annelerinin eğitim düzeylerine göre beden eğitimi ve spor dersi tutumları üzerindeki etkisini incelemek

için tek faktörlü gruplar arası varyans analizi yürütülmüştür. Katılımcılar okul türüne göre üç gruba ayrılmıştır. Üç okul türü için tutum puanlarında YBO $p < .05$ olduğundan anne eğitim düzeyi bakımından anlamlı fark vardır. Genel ortaokul ve İmam hatip ortaokullarında $p > .05$ olduğundan anne eğitim düzeyi bakımından anlamlı fark yoktur. YBO $p < .05$ düzeyinde istatistiksel anlamlılığa ulaşmıştır. Eta kare etki büyüklüğü. 03 olarak bulunmuştur. Bu da Cohen (1988), ifadesiyle küçük bir etki büyüklüğü olarak kabul edilir. Tukey HSD testi kullanan Post-hoc kıyaslamalar, genel ve imam hatip ortaokulunda okuyan öğrencilerden elde edilen anne eğitim düzeyine göre tutum puan ortalamalarının kendi arasında anlamlı farkın olmadığı, YBO’da okuyan öğrencilerinin anne eğitim düzeyine göre tutum puan ortalaması olarak farklı olduğu görülmektedir. Tutum puanları arasında YBO’da okuyan öğrencilerinin lehine anlamlı bir fark olduğu istatistik sonuçlarından görülmüştür.

Araştırmaya katılan öğrencilerinin baba eğitim durumlarına göre BES dersine yönelik tutumları arasındaki farkın istatistiksel anlamlılığına bakmak için tek faktörlü varyans ile analiz edilmiş ve bulgular Tablo 23’te verilmiştir.

Tablo 23. Baba eğitim durumlarına göre, tutumlarının karşılaştırılması

Baba Eğitim Durumu	N	X	SS	F	p
Okuryazar değil	31	3,81	0,959		
İlkokul	108	3,99	0,823		
Ortaokul	195	4,04	0,817	1,041	,385
Lise	206	4,05	0,867		
Üniversite	148	3,92	0,897		

Araştırmaya katılan öğrencilerin baba eğitim durumlarına göre beden eğitimi ve spor tutumları üzerindeki etkisini incelemek için tek faktörlü gruplar arası varyans analizi yürütülmüştür. Katılımcılar baba eğitim durumuna göre 5 gruba ayrılmıştır. 5 eğitim düzeyi için tutum puanlarında $p > .05$ olduğundan ulaşım türü bakımından anlamlı fark yoktur.

Araştırmaya katılan öğrencilerinin okulun bulunduğu yer açısından baba eğitim durumlarına göre BES dersine yönelik tutumları arasındaki farkın istatistiksel

anlamlılığına bakmak için tek faktörlü varyans ile analiz edilmiş ve bulgular Tablo 24'te verilmiştir.

Tablo 24. Yerleşim yeri ve baba eğitim durumuna göre, tutumlarının karşılaştırılması

Okulun bulunduğu yer		N	X	SS	F	p
Şehir Merkezi	Okuryazar değil	23	3,81	1,017	1,335	,252
	İlkokul	62	4,01	0,794		
	Ortaokul	107	4,02	0,853		
	Lise	149	4,06	0,893		
	Üniversite	131	3,89	0,929		
Merkeze Bağlı Köy	Okuryazar değil	8	3,80	0,830	1,179	,321
	İlkokul	46	3,81	0,835		
	Ortaokul	88	4,07	0,774		
	Lise	57	4,02	0,801		
	Üniversite	17	4,16	0,555		

Araştırmaya katılan öğrencilerin okulun bulunduğu yer açısından babalarının eğitim düzeylerine göre beden eğitimi ve spor tutumları üzerindeki etkisini incelemek için tek faktörlü gruplar arası varyans analizi yürütülmüştür. Katılımcılar okulun bulunduğu yere göre iki gruba ayrılmıştır iki grup için tutum puanlarında şehir merkezi ve merkeze bağlı köy $p > .05$ olduğundan baba eğitim düzeyi bakımından anlamlı fark yoktur. Araştırmaya katılan öğrencilerin okul türü açısından babalarının eğitim düzeylerine göre BES dersine yönelik tutumları arasındaki farkın istatistiksel anlamlılığına bakmak için tek faktörlü varyans ile analiz edilmiş ve bulgular Tablo 25'te verilmiştir.

Tablo 25. Okul türü ve baba eğitim durumuna göre, tutumlarının değerlendirilmesi

Okul türü ve okuryazarlık		N	X	SS	F	p
YBO	Okuryazar değil	8	3,56	1,037	3,931	,005

	İlkokul	34	3,78	0,803		
	Ortaokul	66	4,08	0,718		
	Lise	29	4,17	0,797		
	Üniversite	14	4,58	0,331		
Genel Ortaokul	Okuryazar değil	5	3,45	1,022		
	İlkokul	20	4,01	0,820		
	Ortaokul	48	4,24	0,907	2,565	,039
	Lise	96	4,02	0,835		
	Üniversite	71	3,76	0,963		
	Okuryazar değil	18	4,01	0,907		
İmam Hatip Ortaokulu	İlkokul	54	4,12	0,825		
	Ortaokul	81	3,89	0,817	0,697	,595
	Lise	81	4,05	0,932		
	Üniversite	63	3,94	0,842		

Araştırmaya katılan öğrencilerin okul türü açısından babalarının eğitim düzeylerine göre beden eğitimi ve spor dersi tutumları üzerindeki etkisini incelemek için tek faktörlü gruplar arası varyans analizi yürütülmüştür. Katılımcılar okul türüne göre üç gruba ayrılmıştır. Üç okul türü için tutum puanlarında YBO ve genel ortaokul $p < .05$ olduğundan baba eğitim düzeyi bakımından anlamlı fark vardır. İmam hatip ortaokullarında $p > .05$ olduğundan baba eğitim düzeyi bakımından anlamlı fark yoktur. YBO ve genel ortaokul $p < .05$ düzeyinde istatistiksel anlamlılığa ulaşmıştır. Eta kare kullanılarak hesaplanan etki büyüklüğü .04 olarak bulunmuştur. Bu da Cohen (1988), ifadesiyle küçük bir etki büyüklüğü olarak kabul edilir. Tukey HSD testi kullanan Post-hoc kıyaslamalar, imam hatip ortaokulunda okuyan öğrencilerden elde edilen baba eğitim düzeyine göre tutum puan ortalamalarının kendi arasında anlamlı farkın olmadığı, YBO ve genel ortaokulda okuyan öğrencilerin baba eğitim düzeyine göre tutumlarının puan ortalaması olarak farklı olduğu görülmektedir. Tutum puanları arasında YBO öğrencilerinin lehine genel ortaokulda okuyan öğrencilerin aleyhine anlamlı bir fark olduğu istatistik sonuçlarından görülmüştür.

SONUÇ

Bu bölümde YBO, Genel ortaokul ve İmam Hatip ortaokulu öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum puanlarıyla, cinsiyeti, okulun bulunduğu yer, okul takımında yer alma, spor salonu bulunma durumu, engelli kardeş sayısı, özel bir çalışma alanının bulunması, ebeveynlerin medeni halleri, sınıf düzeyi, okul türü, yaş ve tutumun karşılaştırılması, okul türü, okula ulaşım ve tutum puanlarının karşılaştırılması, okulun bulunduğu yer açısından okula ulaşım, anne meslekleri, baba meslekleri, okulun bulunduğu yer ve baba meslekleri, okul türü ve baba meslekleri, anne eğitim durumu, okulun bulunduğu yer ve anne meslekleri, okul türü ve anne meslekleri ile tespit edilen istatistiksel ilişkilere ait bulgular tartışılmıştır.

Araştırmanın genelindeki tutum ölçeği sonuçlarına göre, ölçeğin genel ortalaması olan 4,00 puan dikkate alındığında, araştırmaya katılan öğrencilerin BES dersine yönelik düşünce ve tavırlarının kabul edilebilir seviyede olumlu olduğu belirlenmiştir (Tablo 5). Bu sonuç, daha önce yapılan çalışmalarla uyumlu bir şekilde desteklenmektedir. Kangalgil ve arkadaşlarının (2006), Güllü (2007), Yağcı (2012) ve Kaya Sarıdede (2018) çalışmalarında da öğrencilerin Beden eğitimi ve spor dersine yönelik beslediği duygu durumlarının gayet iyi düzeyde olduğu kararına varılmıştır. Ayrıca Kaya ve arkadaşları (2010) yılında yapmış oldukları çalışmada ilköğretim öğrencilerinin beden eğitime dersine ilişkin genel olarak olumlu olduğu görülmektedir. Koç ve arkadaşları (2015) çalışmalarında öğrencilerin spor kavramın karşı olumlu tutum gösterdikleri sporu eğlence, sağlık ve kaliteli bir yaşam olarak görmektedirler.

Araştırmaya katılan ortaokul seviyesindeki öğrencilerin kız ve erkek olma durumuna bakılarak BES dersine dair tutumları arasındaki farkla ilgili veriler ayrıntılı olarak irdelendiğinde, araştırmaya katılan ortaokul kız öğrencilerinin BES dersine yönelik tutum puan ortalaması $M= 4.02$ olup, araştırmaya katılan erkek öğrencilerinin $M=3,98$ olmuştur. Ortaokulda eğitim gören kız ve erkek öğrencilerin BES dersine yönelik tutumları arasında elde edilen verilere bakılarak, kız öğrenciler açısından daha olumlu sonuçlar elde edilmiş olup, erkeklere göre kayda değer farklılıklar tespit edilmiştir (Tablo 5).

Güllü, Şarvan Cengiz, Öztaşyonar ve Kaplan (2016) tarafından yapılan araştırmada, ortaokul öğrencilerinin BES dersine yönelik tutumları cinsiyete göre

incelenmiştir. Bulgular, kız ve erkek öğrencilerin tutum puanlarının birbirine benzer ve pozitif olduğunu göstermektedir. Ancak istatistiksel açıdan kız ve erkekler arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır (Güllü ve ark., 2016).

Gürbüz ve Özkan (2012) tarafından gerçekleştirilen bir çalışmada, beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlar cinsiyetler arasında incelenmiştir. Bulgular, tutum puanı ortalamalarında erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre daha yüksek olduğunu göstermektedir, ancak cinsiyetler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır (Gürbüz ve ark., 2012). Şişko ve Demirhan (2002) da yaptıkları bir çalışmada benzer bir sonuca ulaşmış ve bu farklılığın kız öğrencilerin aile ve toplumsal çevre gibi etmenlerden kaynaklı olarak erkeklere göre daha fazla iletişime kapalı olduklarını belirtmiştir (Şişko ve Demirhan, 2002).

Özyalvaç (2010) tarafından gerçekleştirilen bir araştırmada ise ortaöğretim öğrencilerinin BES dersine yönelik tutumları cinsiyet değişkenine göre incelenmiştir. Bulgular, cinsiyetler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğunu ve farkın erkek öğrencilerin lehine bir sonuç elde edildiğini göstermiştir (Akandere ve ark., 2010), Çelik ve Pulur (2011), Kaya Sarıdede (2018), Aslan (2019) ve Doğan (2011) gibi diğer çalışmalarda da benzer şekilde erkekler yönünden daha olumlu sonuçlar elde edilmiştir.

Genel olarak, çoğu çalışmada kız öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarının erkek öğrencilere göre kıyasla düşük olduğu görülmektedir. Ancak tutum puanlarının zamanla arasının kapandığı ve cinsiyetler arasındaki farklılıkların genellikle anlamlı çıkmadığı gözlemlenmektedir. Bununla birlikte, kadınların spora olan tutumlarında artış olduğu gözlemlenen birçok çalışma bulunmaktadır. Bu durum, sporun okullarda daha fazla teşvik edilmesi, beden eğitimi öğretmenlerinin iletişim becerilerinin geliştirilmesi, obezite ile ilgili bilinçlendirme çalışmalarının artması, sosyal medyanın etkisi gibi faktörlerin kadınların spor konusundaki tutumlarının olumlu yönde ilerlemesine katkıda bulunduğunu söyleyebiliriz. Bu nedenle, genel olarak kadınların spor ve beden eğitimine yönelik tutumlarının pozitif bir yönde değiştiği görülmektedir. Ayrıca İmam Hatip Ortaokulunda zorunlu beden eğitimi ve spor ders saati artırılarak, öğrencilerin ders esnasında aktivite yapmak için giymeleri gereken kıyafetlerde daha rahat seçimler yapılabilir. Tercih olarak öğrencinin istediği kıyafetle

derse katılıp bu yöntemle kendini mutlu hissetmesi, dersi benimsemesi ve ilerleyen süreçte sportif anlamda kendine bir yol çizebilmesi temin edilebilir.

Araştırmaya katılan ortaokul öğrencilerinin okulun bulunduğu yere göre BES dersine yönelik tutumları arasındaki farkla ilgili bulgular ele alınıp irdelendiğinde (Tablo 6), şehir merkezinde beden eğitimi dersi tutum ortalaması $M=4,004$ merkeze bağlı köylerde beden eğitimi dersi tutum ortalaması $M=4,002$ olduğu görülmüştür. Öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark olmadığı aynı zamanda ortalamalarında birbirine yakın olduğu görülmektedir.

Araştırmaya katılan ortaokul öğrencilerinin okul takımında yer alma ve beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları arasındaki farkla ilgili bulgulara bakıldığında (Tablo 7). Okul takımında yer almak isteyen öğrencilere ait tutum puan ortalaması $M=4,14$, okul takımında yer almayan öğrencilerin tutum puan ortalaması 3,94 olduğu görülmüştür. Okul takımında yer almak isteyen öğrenciler öğrencilerin tutum puan ortalamaları almak isteyenlerden istatistiksel olarak anlamlı çıkmıştır. Beden eğitimi ve spor dersi tutum puan ortalamaları okul takımında yer almak isteyenlerin lehine anlamlı çıkmıştır.

Yanık ve Çamliyer (2015) tarafından yapılan bir araştırmada, Balıkesir il merkezinde rastgele örneklem methodology seçilen ortaöğretim okullarında 9. sınıfta öğrenim gören 451 kız ve 398 erkek olmak üzere toplam 849 öğrenciyle çalışma gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonucunda, akademik başarısı, derse aktif katılım ve okul takımında yer alma gibi değişkenlere göre tutum puanları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir (Yanık ve Çamliyer, 2015).

Araştırmaya katılan ortaokul öğrencilerinin spor salonu bulunma ve beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları arasındaki farkla ilgili bulgulara bakıldığında (Tablo 8), spor salonu bulunan öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları istatistiksel açıdan bir farkın olduğu görülmektedir. Okulunda spor salonu bulunan öğrencilerin tutum puan ortalamaları $M=4,07$ okulunda spor salonu bulunmayan öğrencilerin tutum puan ortalaması 3,91 olduğu ve $p < .05$ olduğu görülmüştür. Bu sonuca göre okulunda spor salonu bulunan öğrencilerin Beden eğitimi ve spor dersine olan tutumu olumlu anlamda daha yüksek çıkmıştır. Yetim (2001), Mamak (2010) ve Orhan (2017) gibi çalışmalarda beden eğitimi ve spor dersi için yapılacak olan

aktiviteler açısından uygun fiziki mekan ve imkanlar üzerinde durulmuştur. Bu çalışmalarda, öğrencilerin tutumlarını etkileyen faktörlerden birinin spor salonu olduğu belirtilmiştir. Öğrencilerin sportif etkinliklerini rahatça gerçekleştirebilmeleri için uygun bir spor salonuna sahip olmanın önemli olduğu ifade edilmiştir. Bu tür spor salonları, öğrencilere değişik sportif branşları keşfetme, bu branşlarda egzersiz yapma ve aynı zamanda profesyonel bir disiplin haline getirme imkanı sağlamaktadır.

Araştırmaya katılan ortaokul öğrencilerinin engelli kardeşe sahip olma ve BES dersine yönelik tutumları arasındaki farkla ilgili bulgular incelenmiştir (Tablo 9). Engelli kardeşi olan öğrencilerin $m=3,84$ engelli kardeşi olmayan öğrencilerin tutum puan ortalaması $M=4,01$ tutum puan ortalamalarına göre engelli kardeşi olmayanların puanlarının daha yüksek olduğu, fakat tutum puan ortalamalarının istatistik açısından anlamlı farkın olmadığı görülmüştür ($p>.05$).

Araştırmaya katılan ortaokul öğrencilerinin çalışma odasına sahip olma ve BES dersine yönelik tutumları arasındaki farkla ilgili bulgular incelenmiştir (Tablo 10). Çalışma odasına sahip olan öğrencilerin tutum puan ortalaması $M=4,02$, çalışma odasına sahip olmayan öğrencilerin tutum puan ortalaması $M=3,97$ olduğu ve puan ortalamaları bakıldığında çalışma odasına sahip olanların çalışma odası olmayanlara göre daha yüksek tutum puanlarının olduğu görülmüştür. Tutum puan ortalamalarının farklı olması istatistik açısından anlamlı fark yaratmamıştır.

Araştırmaya katılan ortaokul öğrencilerinin anne ve babanın evlilik kurumu açısından beraber yaşama durumu ve BES dersine yönelik tutumları arasındaki farkla ilgili bulgular incelenmiştir (Tablo 11). Anne babası birlikte olan öğrencilerin tutum puan ortalaması $M=4,01$, anne babası ayrı olan öğrencilerin tutum puan ortalaması $M=3,83$ olduğu görülmüştür. Tutum puan ortalamalarında ebeveynleri beraber yaşayan kişilerin tutum sonuçlarının ebeveynleri ayrı yaşayanlara oranla daha yüksek olduğu görülmüştür. Tutum ortalamalarının farklı olması istatistik açısından farklılık yaratmamıştır.

Araştırmaya katılan ortaokul öğrencilerinin sınıf düzeyleri ve beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları arasındaki farkla ilgili bulgular incelenmiştir (Tablo 12). 5.sınıf öğrencilerinin tutum puan ortalamaları $M=4,17$, 6.sınıf öğrencilerinin tutum puan ortalamaları $M=4,02$, 7.sınıf öğrencilerinin tutum puan ortalaması $M=3,96$ ve 8.sınıf öğrencilerinin tutum puan ortalaması $M=3,80$ olduğu analiz görülmüştür. Sonuçlardan

anlaşılacağı gibi sınıf seviyesi arttıkça öğrencilerin beden eğitime ve spor dersine olan ilgilerinde negatif yönde düşüş tespit edilmiştir. Tutum puan ortalamaları karşılaştırıldığında sınıf seviyesi düşük olan öğrencilerin tutum puan ortalamalarının daha yüksek olduğu görülmektedir. Koca ve Aşçı (2006), Güllü (2007), Yağcı (2012) ve Özyalvaç (2010) gibi önceki çalışmalarda da benzer sonuçlara ulaşılmıştır. Bu çalışmalarda da öğrencilerin sınıf düzeyi yükseldikçe beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum puanlarının azaldığı gözlemlenmiştir. Bu azalmada, öğrencilerin gelecekteki mesleki ve akademik kaygıları, üniversite sınavıyla ilgili endişeleri ve sportif başarılar yerine akademik başarıya odaklanmalarının etkili olduğu ifade edilmiştir. Öğrencilerin okul türlerine göre beden eğitimi ve spor dersine olan tutumlarına birçok unsur etki etmektedir.

Araştırmaya katılan ortaokul öğrencilerinin okul türü açısından yaşlarına göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları arasındaki farkla ilgili bulgular incelenmiştir (Tablo 13). Katılımcılar sınıflarına göre 3 gruba ayrılmıştır. Öğrencilerin tutum puan ortalamaları, öğrencinin yaşı arttıkça düştüğü görülmektedir. Okul türü açısından incelendiğinde genel ortaokul ve imam hatip ortaokul öğrencilerinin tutum puan ortalamaları arasında istatistik açısından anlamlı fark olmadığı görülmüştür ($p>.05$). YBO öğrencilerinin tutum puan ortalaması ve yaş grupları arasında istatistik açısından farklılık göstermiştir ($p<.05$). İstatistik açısından tutum puan ortalamaları YBO öğrencilerinin aleyhine olmuştur. Güllü'nün (2007), Taşgın ve Tekin'in (2009) ve Göksel ve Caz (2016)'ın çalışmalarına göre, öğrencilerin yaş gruplarına göre tutum puanlarında değişkenlik olduğu fakat bu farklılıkların istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmektedir. Aktardığımız çalışmalar, bizim çalışmamızla paralellik göstermese de BES dersine yönelik tutumların yaş grupları arasında önemli bir farklılık olmadığını göstermektedir.

Araştırmaya katılan ortaokul öğrencilerinin okul türü açısından okula ulaşım durumlarına göre BES dersine yönelik tutumları arasındaki farklar incelenmiştir (Tablo 14). Katılımcılar ulaşım şekillerine göre dört gruba ayrılmıştır(yürüyerek, servisle, özel vasıta ile ve taşıma). Dört yaş düzeyi için tutum puanlarında imam hatip ortaokullarında ulaşım türü bakımından anlamlı fark yoktur. YBO ve genel ortaokullarda istatistiksel anlamlılığı ulaşmasına rağmen, gruplar arasında ortalama puanlardaki gerçek farkın oldukça az olduğu görülmektedir. Eta kare etki büyüklüğü .04 olarak bulunmuştur. Bu

da Cohen (1988), ifadesiyle küçük bir etki büyüklüğü olarak kabul edilir. Tukey HSD testi kullanan Post-hoc kıyaslamalar, imam hatip ortaokulu öğrencilerinden elde edilen ortalamalarının kendi arasında anlamlı farkların olmadığı, YBO ve genel ortaokul öğrencilerinin tutum puan ortalaması olarak farklı olduğu görülmektedir. Tutum puanları arasında YBO öğrencilerinin lehine genel ortaokul öğrencilerinin aleyhine anlamlı bir fark olduğu istatistik sonuçlardan görülmüştür.

Araştırmaya katılan ortaokul öğrencilerinin okulun bulunduğu yer açısından okula ulaşım durumlarına göre BES dersine yönelik tutumları arasındaki farkla ilgili bulgular incelenmiştir (Tablo 15). Katılımcılar ulaşım şekillerine göre dört gruba değerlendirilmiştir (yürüyerek, servisle, özel vasıta ile ve taşıma). Dört yaş düzeyi için tutum puanlarında şehir merkezi $p > .05$ olduğundan ulaşım türü bakımından anlamlı fark yoktur. Merkeze bağlı köyde istatistiksel anlamlılığı ulaşmıştır fakat bu fark çok küçüktür. Eta kare kullanılarak hesaplanan etki büyüklüğü .03 olarak bulunmuştur. Bu da Cohen (1988), ifadesiyle küçük bir etki büyüklüğü olarak kabul edilir. Tukey HSD testi kullanan Post-hoc kıyaslamalar, şehir merkezinde okuyan öğrencilerinden elde edilen ortalamalarının kendi arasında anlamlı farkların olmadığı, merkeze bağlı köylerde okuyan öğrencilerinin tutum puan ortalaması olarak farklı olduğu görülmektedir. Tutum puanları arasında merkeze bağlı köyde okuyan öğrencilerinin aleyhine anlamlı bir fark olduğu istatistik sonuçlarından görülmüştür.

Araştırmaya katılan ortaokul öğrencilerinin annelerinin mesleklerine göre BES dersine yönelik tutumları arasındaki farkla ilgili bulgular incelenmiştir (Tablo 16). Katılımcılar anne mesleğine göre 7 gruba ayrılmıştır. 7 meslek düzeyi için tutum puanlarında ulaşım türü bakımından anlamlı fark yoktur. Tukey HSD testi kullanan Post-hoc kıyaslamalar, araştırmaya katılan öğrencilerinden ulaşılan verilerin ortalamalarının kendi arasında anlamlı farkların olmadığı istatistik sonuçlardan görülmüştür. Levent ve Asma 2020 yaptığı çalışmada anne mesleği tutum puanları istatistik açısından anlamlı fark bulamamıştır.

Bu araştırma sonucunda, öğrencilerin BES dersine yönelik tutumlarında anne mesleğinin bir fark yaratmadığı belirlenmiştir. Benzer şekilde, Koçak ve Hümeriç (2006), Güllü (2007), Özyalvaç (2010) ve Yağcı (2012) gibi daha önce yapılan çalışmalarda da benzer sonuçlara ulaşıldığı gözlemlenmiştir.

Araştırmaya katılan ortaokul öğrencilerinin babalarının mesleklerine göre BES dersine yönelik tutumlarına ait veriler incelenmiştir (Tablo 17). Katılımcılar baba mesleklerine göre yedi gruba ayrılmıştır. Yedi meslek düzeyi için tutum puanlarında şehir merkezi ulaşım türü bakımından anlamlı fark vardır. Baba mesleklerinde istatistiksel anlamlılığı yakalamıştır fakat bu etki çok küçüktür. Eta kare etki büyüklüğü. 02 olarak bulunmuştur. Bu da Cohen (1988), ifadesiyle küçük bir etki büyüklüğü olarak kabul edilir. Tukey HSD testi kullanan Post-hoc kıyaslamalar, tutum puanları arasında baba meslekleri ve tutum puanları arasında kayda değer bir fark olduğu istatistiksel verilerden anlaşılmıştır. En yüksek tutum puan ortalaması meslek grubu emekli, en düşük tutum puan ortalaması işyeri sahibi meslek grubu velilerin öğrencilerinde gözlenmiştir.

Araştırmaya katılan ortaokul öğrencilerinin okulun bulunduğu yer açısından babalarının mesleklerine göre BES dersine yönelik tutumları arasındaki farkla ilgili bulgular değerlendirilmiştir (Tablo 18). Katılımcılar okulun bulunduğu yere göre iki gruba ayrılmıştır iki grup için tutum puanlarında şehir merkezi baba mesleği bakımından anlamlı fark vardır. Merkeze bağlı köy baba mesleği bakımından anlamlı fark yoktur. Şehir merkezinde köyde $p < .05$ düzeyinde istatistiksel anlamlılığı ulaşmıştır fakat bu fark çok küçüktür. Eta kare etki büyüklüğü. 03 olarak bulunmuştur. Bu da Cohen (1988), ifadesiyle küçük bir etki büyüklüğü olarak kabul edilir. Tukey HSD testi kullanan Post-hoc kıyaslamalar, merkeze bağlı köylerde şehir merkezinde okuyan öğrencilerinden elde edilen ortalamalarının kendi arasında anlamlı farkların olmadığı görülmektedir. Tutum puanları arasında şehir merkezinde okuyan öğrencilerin lehine anlamlı bir fark olduğu istatistik sonuçlarından görülmüştür. Levent ve Asma (2020) yapmış olduğu çalışmada baba mesleği tutum puanlarında arasında istatistik açıdan fark bulamamıştır.

Araştırmamıza katılım sağlayan ortaokul öğrencilerinin okul türü açısından babalarının mesleklerine göre BES dersine yönelik tutumlarına ait veriler incelenmiştir (Tablo 19). Katılımcılar okul türüne göre üç gruba ayrılmıştır. Üç okul türü için tutum puanlarında YBO $p < .05$ olduğundan baba mesleği bakımından anlamlı fark vardır. Genel ortaokul ve İmam hatip ortaokullarında $p > .05$ olduğundan baba mesleği bakımından anlamlı fark yoktur. YBO $p < .05$ düzeyinde istatistiksel anlamlılığa ulaşmıştır fakat bu fark çok küçüktür. Eta kare etki büyüklüğü .07 olarak bulunmuştur. Bu da

Cohen (1988), ifadesiyle orta bir etki büyüklüğü olarak kabul edilir. Tukey HSD testi kullanan Post-hoc kıyaslamalar, genel ve imam hatip ortaokulunda okuyan öğrencilerden elde edilen baba mesleğine göre tutum puan ortalamalarının kendi arasında anlamlı farkın olmadığı, YBO' da okuyan öğrencilerinin baba mesleğine göre tutum puan ortalaması olarak farklı olduğu görülmektedir. Tutum puanları arasında YBO okuyan öğrencilerinin lehine anlamlı bir fark olduğu istatistik sonuçlarından görülmüştür.

Araştırmaya katılan ortaokul öğrencilerinin anne eğitim düzeylerine göre BES dersine yönelik tutumları arasındaki farkla ilgili bulgular incelenmiştir (Tablo 20). Katılımcılar anne mesleklerine göre yedi gruba ayrılmıştır. Yedi eğitim düzeyi için tutum puanlarında $p > .05$ olduğundan ulaşım türü bakımından anlamlı fark yoktur. Tutum puanları ortalaması en yüksek olan grup ortaokullar olmuştur.

Yağcı (2012) çalışmasında annelerin eğitim seviyelerinin öğrencilerin tutumları üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğu belirtilmiştir, fakat babaların eğitim seviyelerinin kayda değer bir öneme sahip olmadığı tespit edilmiştir. Özyalvaç (2010) ve Kaya Sarıdede'nin (2018) çalışmalarında ise ebeveynlerin öğrenim seviyelerinin öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarında önemli bir etki yaratmadığı görülmüştür. Elde edilen sonuçlar kendi tezimizle uyumlu bir şekildedir.

Özkan (2011) ise farklı eğitim türlerinde eğitim gören annelerin eğitim durumlarının öğrencilerin tutumları üzerinde anlamlı bir fark yaratmadığını belirtmiştir. Yıldız (2013) ise anne ve babaların okul mezuniyet pozisyonlarına göre beden eğitimi dersine yönelik tutumlarını araştırmış fakat kayda değer bir farka ulaşamamıştır. Kumartaşı (2010) ise annenin eğitim durumu ile öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumları arasında anlamlı bir farklılık bulamamıştır. Bu çalışmalar da kendi tezimizle uyuşmamaktadır.

Ancak Yıldız (2015) çalışmasında annenin eğitimine göre öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarında istatistiksel açıdan fark çıkmamıştır. Bu çalışmada, üniversite mezunu annelerin çocuklarının tutum puanlarının diğer eğitim düzeylerine sahip annelerin çocuklarının tutum puanlarından daha yüksek olduğu belirtilmiştir. Yıldız'ın çalışması, öğrenim derecesinin arttıkça öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine olan tutumlarının arttığı görülmüştür. Bu sonuç, kendi araştırmamız ile uyumlu değildir.

Ayrıca, Karadağ ve Gürbüz (2018) tarafından yapılan bir çalışmada ise ebeveynlerin eğitim düzeylerinin öğrencilerin Beden eğitimi dersine yönelik tutumlarını etkilediği sonucuna varılmıştır. Bu çalışmada, anne ve babaların eğitim düzeyi yükseldikçe öğrencilerin tutumlarının olumlu yönde etkilendiği belirtilmiştir. Bu sonuç, diğer çalışmalarla uyumlu olmakla birlikte, kendi tezimizin sonuçlarına göre farklılık göstermektedir.

Genel olarak, yapılan araştırmaların çoğu ebeveyn eğitim durumunun öğrencilerin BES dersine yönelik tutumlarını etkilemediği sonucuna ulaşmaktadır. Ancak bazı çalışmalarda, öğrencilerin anne ve babalarının eğitim düzeyinin kendi tutumları üzerinde etkisi olduğu görülmektedir. Bu farklı sonuçlar, farklı örneklem ve değişkenlerin dikkate alınmasından kaynaklanabilir.

Bu çalışmaların bir araya getirilerek daha geniş bir perspektiften değerlendirilmesi ve farklı etmenlerin tutumları nasıl etkilediğinin daha ayrıntılı bir şekilde incelenmesi, gelecekteki araştırmalar için önemli bir noktadır.

Araştırmaya katılan ortaokul öğrencilerinin okulun bulunduğu yer açısından anne eğitim düzeylerine göre BES dersine yönelik tutumları arasındaki farkla ilgili bulgular incelenmiştir (Tablo 21). Katılımcılar okulun bulunduğu yere göre iki gruba ayrılmıştır. İki grup için tutum puanlarında şehir merkezi, merkeze bağlı köylerde anne eğitim düzeyi bakımından anlamlı fark yoktur. Şehir merkezi tutum puan ortalaması $M=3,99$ merkeze bağlı köy tutum puan ortalaması $M=4,09$ olarak bulunmuştur. Merkeze bağlı köylerde ikamet eden öğrencilerin tutum puan ortalaması daha yüksek olduğu görülmüştür.

Araştırmaya katılan ortaokul öğrencilerinin okulun türü açısından anne eğitim düzeylerine göre BES dersine yönelik tutumlarına ait veriler incelenmiştir (Tablo 22). Katılımcılar okul türüne göre üç gruba ayrılmıştır. Üç okul türü için tutum puanlarında YBO $p<.05$ olduğundan anne eğitim düzeyi bakımından anlamlı fark vardır. Genel ortaokul ve İmam hatip ortaokullarında $p>.05$ olduğundan anne eğitim düzeyi bakımından anlamlı fark yoktur. YBO $p<.05$ düzeyinde istatistiksel anlamlılığa ulaşmıştır. Eta kare etki büyüklüğü .03 olarak bulunmuştur. Bu da Cohen (1988), ifadesiyle küçük bir etki büyüklüğü olarak kabul edilir. Tukey HSD testi kullanan Post-hoc kıyaslamalar, genel ve imam hatip ortaokulunda okuyan öğrencilerden elde edilen anne eğitim düzeyine göre tutum puan ortalamalarının kendi arasında anlamlı farkın

olmadığı, YBO okuyan öğrencilerinin anne eğitim düzeyine göre tutum puan ortalaması olarak farklı olduğu görülmektedir. Tutum puanları arasında YBO’nda okuyan öğrencilerinin lehine anlamlı bir fark olduğu istatistik sonuçlarından görülmüştür.

Araştırmaya katılan ortaokul öğrencilerinin okulun türü açısından baba eğitim düzeylerine göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları arasındaki farkla ilgili veriler incelenmiştir (Tablo 23). Katılımcılar baba eğitim durumuna göre 5 gruba ayrılmıştır. 5 eğitim düzeyi için tutum puanlarında $p>.05$ olduğundan ulaşım türü bakımından anlamlı fark yoktur. Tukey HSD testi kullanan Post-hoc kıyaslamalar, tutum puanları arasında eğitim durumları ve tutum puanları arasında önemli bir fark olmadığı istatistik sonuçlarından elde edilmiştir.

Yaldız (2013) araştırmasında, babanın eğitim durumunun öğrencilerin BES dersine yönelik tutumlarında anlamlı bir fark yaratmadığı görülmüştür. Kumartaşlı (2010) ise öğrencilerin BES dersine yönelik tutumlarını ve hayata verimli bakış seviyelerini baba eğitim düzeyini dikkate alarak irdelemiş, fakat derse yönelik tutum ile baba eğitimi arasında önemli bir farklılık bulunamamıştır. Yıldız (2015) tarafından yapılan çalışmada ise babanın eğitim düzeyine göre öğrencilerin BES dersine yönelik tutumlarında istatistiksel verilere bakılarak önemli bir farklılık tespit edilmiştir. Bu çalışmalar, bizim yaptığımız çalışmanın sonuçlarını destekler niteliktedir.

Araştırmaya katılan ortaokul öğrencilerinin okulun bulunduğu yer açısından baba eğitim düzeylerine göre BES dersine yönelik tutumları arasındaki farkla ilgili bulgular incelenmiştir (Tablo 24). Katılımcılar okulun bulunduğu yere göre iki gruba ayrılmıştır. İki grup için tutum puanlarında şehir merkezi ve merkeze bağlı köy $p>.05$ olduğundan baba eğitim düzeyi bakımından anlamlı fark yoktur. Tukey HSD testi kullanan Post-hoc kıyaslamalar, merkeze bağlı köylerde ve şehir merkezinde okuyan öğrencilerinden elde edilen ortalamalarının kendi arasında anlamlı farkların olmadığı sonuçlardan görülmüştür.

Araştırmaya katılan ortaokul öğrencilerinin okulun türü açısından baba eğitim düzeylerine göre BES dersine yönelik tutumlarına ait veriler incelenmiştir (Tablo 25). Katılımcılar okul türüne göre üç gruba ayrılmıştır. Üç okul türü için tutum puanlarında YBO ve genel ortaokul $p<.05$ olduğundan baba eğitim düzeyi bakımından anlamlı fark vardır. İmam hatip ortaokullarında $p>.05$ olduğundan baba eğitim düzeyi bakımından anlamlı fark yoktur. YBO ve genel ortaokul $p<.05$ düzeyinde istatistiksel anlamlılığı

ulaşmıştır. Eta kare etki büyüklüğü. 04 olarak bulunmuştur. Bu da Cohen (1988), ifadesiyle k     bir etki büyüklüğü olarak kabul edilir. Tukey HSD testi kullanan Post-hoc kıyaslamalar, imam hatip ortaokulunda okuyan öğrencilerden elde edilen baba eğitim düzeyine göre tutum puan ortalamalarının kendi arasında anlamlı farkın olmadığı, YBO ve genel ortaokulda okuyan  ęrencilerinin baba eğitim düzeyine göre tutum puan ortalaması olarak farklı olduğu görülmektedir. Tutum puanları arasında YBO  ęrencilerinin lehine genel ortaokulda okuyan öğrencilerin aleyhine anlamlı bir fark olduğu istatistik sonuçlarından görülmüştür.

Öneriler

Ders programları hazırlık aşamasında öğrencinin bireysel isteklerine, dersten beklentilerine yönelik düşünceler dikkate alınması, daha rahat, aktif ve istekli davranışlar gerçekleştirebileceği yapısalcı eğitim anlayışına uygun, öğrenen odaklı programlar hazırlanmalıdır.

Kent merkezi ve köylerde öğretmen norm kadro durumunu aynı olmamaktadır. Kırsal alanda daha çok ücretli öğretmenlere görev verilmektedir. Okullar arasında öğrencilerin aleyhine olan bu tür durumların planlı bir şekilde ele alınması tutumları etki edeceği düşünülmektedir.

İlk atamada daha çok kırsal alanlar atamaya açıldığı için kent merkezi ve kırsal alanda görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin mesleki kıdem yılı farklı olduğundan öğrencilere yönelik tutum ve davranışları öğrencilerin beden eğitimine yönelik tutumuna etki etmiş olabilir. Bu gibi durumları ortadan kaldırmak için daha tecrübeli öğretmenlerin kırsal alanda çalışması için düzenlemeler yapılarak teşvik edilebilir.

Köylerde görev yapan öğretmenlerin ulaşım sorunları olduğundan beden eğitimi ve spor dersi haftanın belirli bir gününe sıkıştırılmış olabilir. Öğretmenlerin ulaşım sorunları çözülerek daha çok okulda öğrencileri ile zaman geçirmesi sağlanabilir.

YBO, genel ortaokul ve imam hatip okulları arasında donanım, öğretmen norm durumu, fiziki ve sosyal alan, ders araç gereçlerin temini gibi maddi imkânların sağlanması öğrencinin beden eğitimi ve spora yönelik tutumunu doğrudan etkileyecektir. Buna benzer durumların okullar arasında fırsat eşitliğine dayalı bir şekilde düzenlenmesi gerekmektedir.

Yaptığımız çalışmanın sonucundan elde ettiğimiz verilere dayanarak, BES dersine yönelik kız öğrencilerin tutumlarının erkek öğrencilere göre daha olumsuz olduğu sonucuna varılarak değerlendirme yapılırsa, kız öğrencilerin sahip olduğu fiziki özelliklerine, öz değer yargılarına ve gerçek hayattaki ihtiyaçlarına uygun aktiviteler sıklıkla gerçekleştirilirse tutumların artacağı varsayılmaktadır.

Eğitim yuvalarımızda faaliyetlerimizi yapabileceğimiz profesyonel alanlar çoğaltılmalı, fiziki imkanlar iyileştirilmeli, uygulamalı bir ders olması açısından her zaman temin etmekte sıkıntı çektiğimiz ders araç ve gereçlerinin alımı için maddi kaynak yaratılmalıdır.

Okullarımızda çeşitli branşlarda faaliyet gösteren kulüpler açılmalı, bu yolla aktivite yapacak lisanslı öğrenci sayısında artış sağlamak için teşvikler yapılmalıdır.

Öğrencilerin meslek seçiminde aile baskılarını göz önünde bulundurursak, ebeveynlere BES dersinin önemine dair bilgilendirmeler belirli periyotlarda yapılmalıdır.

Bundan sonra yapılacak çalışmalar değişik şehirlerde ve birbirinden farklı demografik özellikler taşıyan farklı eğitim kademelerindeki gruplarla gerçekleştirilerek yapılan farklı çalışmalarla kıyaslanabilir.

KAYNAKÇA

- Ada, Ş., ve Küçükali, R. (2018). *Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Aicinena, S. (1991). The Teacher and Student Attitudes Toward physical Education. *Physical Educator*, 48(1), 28.
- Akandere, M., Özyalvaç, N. T., ve Duman, S. (2010). Ortaöğretim Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutumları İle Akademik Başarı Motivasyonlarının İncelenmesi Konya Anadolu Lisesi Örneği. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*(24), 1-10.
- Akpınar, B. (2015). Eğitimde Madde-Mana Dengesi Arayışı: İmam-Hatip Okulları. *Eğitime Bakış Eğitim-Öğretim ve Bilim Araştırma Dergisi*, 11-35.
- Alenezi, M. A. (2005). *Attitudes of Secondary Students Toward Physical Education Classes in Kuwait*. The Pennsylvania State University.
- Ar, E. (1998). Eğitimde Başarı için Öğrenci Tanıma Teknikleri. 3. Baskı. *Ankara: Milli Eğitim Basımevi*, 83.
- Aras, L. (2019). Farklı Türdeki Ortaöğretim Kurumlarında Okuyan Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi. *Van Yüzyüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*
- Arı, A. (2000). Normal, Taşımali ve Yatılı İlköğretim Okullarının Karşılaştırılması (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*.
- Aslan, H. H. (2019). Beden eğitimi dersine yönelik anne-baba tutumlarının ergen öğrencilerin derse yönelik tutumlarını yordama gücü (Nevşehir İli Örneği).
- Aslan, K., Aslan, N., ve Cansever, B. A. (2012). *Eğitim Bilimine Giriş, Eğitimin Değeri*. Ankara:Pegem Yayıncılık.
- Balyan, M., Balyan, K. Y., ve Kiremitçi, O. (2012). Farklı Sportif Etkinliklerin İlköğretim 2. Kademe Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutum, Sosyal Beceri ve Öz Yeterlik Düzeylerine Etkileri. *Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi*, 14(2), 196-201.

- Balyan, M., Moralı, S., ve Onursal, A. M. (2005). The Attitudes of Various Secondary School Students Toward Physical Education Lessons (İzmir Sample). 46th ICHPER-SD Anniversary World Congress. In: November.
- Başaran, İ. E. (2000). Eğitimin Psikolojik Temelleri eğitim Psikolojisi. *Ankara: Feryal Matbaası*.
- Başoğlu, B. (1995). Ankara İli Devlet Liselerinde Görev Yapan Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Mesleki Sorunları Üzerine Bir Araştırma. *Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Ankara*.
- Baysal, A. C. (1980). Tutum Kavramına Kuramsal ve uygulamalı Bir Yaklaşım. *İstanbul: İstanbul Üniversitesi*.
- Baysal, A. C., ve Bilimleri, T. E. D. (1996). 2. Baskı. *Avcıol Basım-Yayın, İstanbul, 254*.
- Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı (Yüksek Lisans Tezi). Ankara. Ulusal Tez Merkezine.*
- Birtwistle, G. E., ve Brodie, D. A. (1991). Children's Attitudes Towards Activity and Perceptions of Physical Education. *Health Education Research*, 6(4), 465-478.
- Brittain, L. (2004). The Role of Schools İn Constructing Self-Perceptions of Sport and Physical Education in Relation to People with Disabilities. *Sport, Education and Society*, 9(1), 75-94.
- Cohen, J. (1988). J 1923–1998. Statistical power analysis for the behavioral sciences [Internet]. Hillsdale NJ: L. In: Erlbaum Associates.
- Çamlıca, C., ve Çumralıgil, B. (2008). Orta Öğretim Okullarında Okuyan Öğrencilerin Beden Eğitimi Dersi Hakkındaki Düşünceleri ve Beklentileri (Ankara Örneği).
- Çelik, Z., ve Pulur, A. (2011). Ortaöğretim Öğrencilerinin Beden Eğitimi Ve Spora İlişkin Tutumları. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(Özel).
- Çöndü, A. (1999). Beden Egitimi Ve Sporda Özel Öğretim Yöntemleri. *Ankara: Nobel Yayın Dağıtım*.
- Demirel, Ö., Demirel, Ö., Kaya, Z., ve Bayrak, C. (2002). *Öğretmenlik mesleğine giriş*. Pegem A yayınları.
- Demirhan, G. (2003). Dünyada Beden Eğitimi Öğretmeni Yetiştirme. *Çağdaş Eğitim Dergisi*, 28(300), 13-22.

- Demirhan, G., ve Altay, F. (2001). Lise Birinci Sınıf Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spora İlişkin Tutum Ölçeği II. *Spor Bilimleri Dergisi*, 12(2), 9-20.
- Doğan, N. (2011). Niğde İlinde Bulunan Farklı Statüdeki Liselerde Eğitim Gören Öğrencilerin Beden Eğitimi Dersine Karşı Tutumları Ve Fiziksel Uygunluk Düzeylerinin Araştırılması.
- Ekici, S., Bayrakdar, A., ve Hacıcaferoğlu, B. (2011). Lise Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersi Tutumlarının Değerlendirilmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 8(1), 829-839.
- Erhan, S. E., ve Tamer, K. (2009). Doğu Anadolu Bölgesi İlköğretim ve Ortaöğretim Okullarında Beden Eğitimi Dersi için Gereken Tesis Araç-Gereç Durumları ile Öğrencilerin Beden Eğitimi Dersine İlişkin Tutumları Arasındaki İlişkiler. *Atatürk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 11(3), 57-66.
- Eroğlu, B. (2011). Öğretmenlik Uygulamasının Beden Eğitimi Öğretmeni Adaylarının Mesleki Yeterlikleri ve Mesleğe Yönelik Tutumları Üzerine Etkileri. *Yayınlanmamış doktora tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.*
- Ertürk, S. (1986). Eğitimde Program Geliştirme, Yelkentepe Yayınları, Ankara: . In: Şti.
- Fidan, N. (1985). *Okulda Öğrenme ve Öğretme: Kavramlar*. Ankara:Alkım Kitapçılık ve Yayıncılık.
- Fraenkel, J. R., ve Wallen, N. (2006). E.(2006). *How to design and evaluate research in education*.
- Göksel, A. G., ve Çağdaş, C. A. Z. (2016). Anadolu Lisesi Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi. *Marmara Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 1(1), 1-9.
- Güllü, M. (2007). Ortaöğretim Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine İlişkin Tutumlarının Araştırılması. *Yayımlanmamış Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı, Ankara.*
- Güllü, M., Cengiz, Ş. Ş., Öztaşyonar, Y., ve Kaplan, B. (2016). Ortaokul Öğrencilerin Beden Eğitimi Ve Spor Dersine İlişkin Tutumlarının Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi (Şanlıurfa İli Örneği). *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 1(2), 49-61.

- Gürbüz, A., Özkan, H., ve Gürbüz, A. (2012). Determining the Attitude of Secondary School Students Towards Physical Education and Sport Lesson (Muğla Sample). *Pamukkale Journal of Sport Sciences*, 3(2), 78-89.
- Hagger, M., Cale, L., ve Almond, L. (1997). Children's Physical Activity Levels and Attitudes Towards Physical Activity. *European Physical Education Review*, 3(2), 144-164.
- Harmandar, İ. H. (2004). *Beden Eğitimi ve Spor'da Özel Öğretim Yöntemleri*. Ankara:Nobel Yayını.
- Hatten, J. D. (2004). Racial Differences in Student's Interest and Attitudes Toward Physical Education Considering Grade Level and Gender.
- Hilgard, E. R., Atkinson, R. C., ve Atkinson, R. L. (1971). Introduction to psychology. *New York, Harcourt Broce Jovanovich*.
- Hicks, L. L. (2004). *Attitudes Toward Physical Education and Physical Activity of Students Enrolled in the Classes of Teachers of the Year*. Purdue University.
- İnceoğlu, M. (1993). Tutum, Algı, İletişim. 1. Baskı Ankara. In: Verso Yayıncılık.
- Kafadar, O. (1997). Türk Eğitim Düşüncesinde Batılılaşma, Vadi Yayınları. In: Ankara.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (1983). İnsan ve İnsanlar (5. Basım). *İstanbul: Beta Yayınları*.
- Kağıtçıbaşı, Ç., ve Cemalcılar, Z. (2014). *Dünden Bugüne İnsan ve İnsanlar: Sosyal Psikolojiye Giriş*. Evrim Yayınevi.
- Kangalgil, M., Hünük, D. ve Demirhan, G. (2006). İlköğretim, Lise Ve Üniversite Öğrencilerinin Beden Eğitimi Ve Spora İlişkin Tutumlarının Karşılaştırılması. *Spor Bilimleri Dergisi*, 17, 48-57.
- Kangalgil, M., Hünük, D., ve Demirhan, G. (2006). İlköğretim, Lise ve Üniversite Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spora İlişkin Tutumlarının Karşılaştırılması. *Spor Bilimleri Dergisi*, 17(2), 48-57.
- Karanfilci, M. (2000). Alıştırma ve Esli Öğretim Yöntemlerinin Futbol Tekniklerinin Öğretimine Etkisi. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Hacettepe Üniversitesi Spor Bilimleri ve Teknolojisi Yüksekokulu*.
- Karasar, N. (2002). Bilimsel Araştırma Yöntemi (11. Baskı) Ankara: Nobel Yayınları.
- Karataş, N. Y. (2006). Yatılı İlköğretim Bölge Okullarında Okuyan Öğrencilerin Boş Zamanlarını Değerlendirme Alışkanlıkları (Bingöl İli Örneği).

- Kaya Sarıdede, Ş. (2018). Ortaöğretim Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine İlişkin Tutumlarının İncelenmesi. İstanbul Gelişim Üniversitesi: Yayımlanmış yüksek lisans tezi
- Kaya, O., Murathan, T., ve Murathan, F. (2010). İlköğretim Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine İlişkin Tutumları, 9. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu, 20,22.
- Kılıç, D. (2019). *Eğitime Giriş*. Ankara: Nobel Akademik Yayınları.
- Kılınç, M. (1997). Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları (Kırşehir Örneği), Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya*.
- Koca, C. ve Aşçı, F. H. (2006). An Examination of Self-Presentational Concern of Turkish Adolescents: An Example of Physical Education Setting. *Adolescence*, 41, (161), 185-197.
- Koca, C., ve Aşçı, F. H. (2004). Atletik Yeterlik Düzeyi ve Cinsiyetin Beden Eğitime Yönelik Tutum Üzerine Etkisi. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 9(1), 15-24.
- Koca, C., ve Demirhan, G. (2004). An Examination of High School Students' Attitudes Toward Physical Education with Regard to sex and Sport Participation. *Perceptual and motor skills*, 98(3), 754-758.
- Koca, C., Aşçı, F. H., ve Demirhan, G. (2005). Attitudes Toward Physical Education and Class Preferences of Turkish Adolescents in Terms of School Gender Composition. *Adolescence*, 40(158).
- Koç, M., Murathan, F., ve Murathan, T. (2015). İlköğretim 7. Sınıf Öğrencilerinin Spor Kavramına İlişkin Algıları. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3(9), 294–30.
- Koç, S., ve Şahin, H. M. (2005). *Beden Eğitimi ve Sporda Beceri Gelişimi*. Morpa Kültür Yayınları.
- Koçak, S. ve Hürmeriç, İ. (2006). Attitudes Toward Physical Education Classes of Primary School Students in Turkey. *Perceptual ve Motor Skills*, 103 (I), 296-300.
- Krouscas Jr, J. A. (1999). Middle School Students' Attitudes Toward a Physical Education Program.
- Kumartaşlı M. İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine İlişkin Tutumlarının ve Yaşam Doyum Düzeylerinin İncelenmesi. *Eğitim Bilimleri*

- Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı. Doktora Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi, 2010.
- Levent, A., ve Asma, M. B. (2020). Farklı Türdeki Ortaöğretim Kurumlarında Okuyan Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi. *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 5(1), 27-39.
- Liu, W., Wang, J., ve Xu, F. (2008). Middle School Children's Attitudes Toward Physical Activity. *Journal of Research in Health, Physical Education, Recreation, Sport ve Dance*, 3(2), 78.
- Luke, M. D., ve Cope, L. D. (1994). Student Attitudes Toward Teacher Behavior and Program Content in School Physical Education. *Physical Educator*, 51(2), 57.
- Luke, M. D., ve Sinclair, G. D. (1991). Gender Differences in Adolescents' Attitudes Toward School Physical Education. *Journal of Teaching in physical Education*, 11(1), 31-46.
- Mahmut, İ., ve Demir, M. (2018). Eğitimde Fırsat Eşitliği ve Kamu Politikaları: Türkiye Üzerine Bir Değerlendirme. *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 20(2), 337-359.
- Mamak, H. (2010). Yıllık Kesintisiz İlköğretim Okullarında Beden Eğitimi Ve Spor Derslerinin Uygulanırlığı Ve Amaçlarına Ulaşma Düzeyi (Konya İli Uygulaması). *Yayımlanmamış Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.*
- MEB. (1961). *İlköğretim ve Eğitim Kanunu*. Retrieved 16.10.2022 from <https://www.mevzuat.gov.tr>
- MEB. (2000). Okul İçi Beden Eğitimi ve Spor İzcilik Dairesi Başkanlığı Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Ders İçi ve Ders Dışı Çalışmaları Rehberi. *Ankara: Milli Eğitim Basımevi.*
- MEB. (2008). Yatılı İlköğretim Bölge Okulları Yönetici Kılavuzu. Ankara: Devlet Kitapları.
- MEB. (2018). Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı (Ortaokul 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar). *Ankara.*
- Morey, R. S., ve Karp, G. G. (1998). Why do Some Students Who are Good at Physical Education Dislike it So Much? *Physical Educator*, 55(2), 89.

- Morgan, C. T. (2006). Psikolojiye Giriş,(Çev. Hüsnü Arıcı vd.). Ankara: Hacettepe Üniversitesi Psikoloji Bölümü Yayınları.
- Okumu, E. (2003). Toplumsal Değişme ve Din. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(30), 323-347.
- Orhan, R. (2017). Türkiye'deki Ortaokul Öğrencilerinin Okullardaki Açık Ve Kapalı Spor Alanlarına İlişkin Dağılımlarının İncelenmesi. *Uluslararası Kültürel ve Sosyal Araştırmalar Dergisi (UKSAD)*, 3(Special Issue 2), 153-165.
- Orhun, A. A. (1998). Spor, Estetik ve Estetik Eğitim. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, Ankara*, 3(4), 43-52.
- Özkan R. Genel Lise ve İmam Hatip Lisesi Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spor Dersine İlişkin Tutumlarının Karşılaştırılması. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi, 2011.
- Özkan, Ş., Özkan, M. U., ve Demircan, A. (2010). İlköğretim Kurumlarında Sekiz Yıllık Kesintisiz Eğitim Uygulamalarına Dair Öğretmen Yaklaşımları. *Milli Eğitim Dergisi*, 40(186), 209-234.
- Özyalvaç, N. T. (2010). Ortaöğretim Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutumları İle Akademik Başarı Motivasyonlarının İncelenmesi. Konya Selçuk Üniversitesi: Yayımlanmış yüksek lisans tezi.
- Patton, M. Q. (1990). *Qualitative Evaluation and Research Methods*. SAGE Publications, inc.
- Ryan, S., Fleming, D., ve Maina, M. (2003). Attitudes of Middle School Students Toward Their Physical Education Teachers and Classes. *Physical Educator*, 60(2), 28.
- Sakallı, N. (2001). Sosyal Etkiler Kim Kimi Nasıl Etkiler.
- Sarpkaya, R. (2021). *Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi*. Ankara: Anı Yayınları.
- Sel, R. (1993). Beden Eğitimi Oyun Öğretimi. *İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı*
- Stelzer, J., Ernest, J. M., Fenster, M. J., ve Langford, G. (2004). Attitudes Toward Physical Education: A Study of Hightschool Students From Four Countries- Austria, Czechrepublic, England, And Usa. *College Student Journal*, 38(2).
- Subramaniam, P. R., ve Silverman, S. (2007). Middle School Students' Attitudes Toward Physical Education. *Teaching and teacher education*, 23(5), 602-611.

- Sullivan, S. C. (2003). *Perceptions of Seventh-and Eighth-Grade Girls Toward Coeducational Physical Education Classes in Five Middle Schools in East Tennessee*. East Tennessee State University.
- Şirinkan, A., Çalışkan, E., Gündoğdu, K., Şirinkan, S., Erdal, B. A. Y., ve Kürkçü, R. İlköğretim 2. Kademe Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spor Dersleri Hakkındaki Görüşleri (Erzurum İli Örneği)/Perceptions of Elementary Second Stage Students on Physical Education and Sports Courses (The Case of Erzurum). *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 10(1).
- Şişko, M., ve Demirhan, G. (2002a). İlköğretim Okulları Ve Liselerde Öğrenim Gören Kız Ve Erkek Öğrencilerin Beden Eğitimi Ve Spor Dersine İlişkin Tutumları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(23).
- Tamer, K., ve Pulur, A. (2001). *Beden Eğitimi ve Sporda Öğretim Yöntemleri*. Ankara: Ada Matbaacılık. In: EK.
- Taşdemir, M. (2000). *Eğitimde Planlama ve Değerlendirme: Kuramdan Uygulamaya*. Ocak Yayınları, Ankara.
- Taşgın, Ö. ve Tekin, M. (2009). Çeşitli Değişkenlere Göre İlköğretim ve Ortaöğretim Kurumlarında Öğrenim Gören Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor Dersine İlişkin Tutum ve Görüşleri. *Kastamonu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17, 457-466.
- Taşmektepligil, Y., Yılmaz, Ç., İmamoğlu, O., ve KilcigİL, E. (2006). İlköğretim Okullarında Beden Eğitimi Ders Hedeflerinin Gerçekleşme Düzeyi. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 4(4), 139-147.
- Tavşancıl, E. (2002). *Tutumların Ölçülmesi ve SPSS ile Veri Analizi*. Nobel Yayıncılık, Ankara.
- Tolan, B., İsen, G., ve Batmaz, V. (1985). *Ben ve Toplum: Sosyal Psikoloji. Teori Yayınları, Ankara*, 311.
- Tomik, R. (2007). School Sports Clubs Members' Attitudes Towards Physical Education and Sport. *Journal of Human Kinetics*, 17, 89.
- Topalli, M. (2019). Genel Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokullarında Eğitim Gören Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor Dersine Karşı Tutumlarının Karşılaştırılması.
- Toprakçı, E., Yücel, H., Bilbay, A., Bağcivan, E., Çakirer, İ., ve Bayraktutan, İ. (2010). Öğretmen ve Öğretmen Adaylarının Türk Milli Eğitiminin Genel Amaç ve İlkelerinden Haberdarlık Düzeyleri. *Türk eğitim bilimleri dergisi*, 8(4), 971-999.

- Turan, F. (2016). Türkiye'nin Zorunlu Eğitim Politikaları-Tarihsel Perspektif 1. *Çağdaş Yönetim Bilimleri Dergisi*, 3(1), 1-10.
- Tutar, H. (2016). Sosyal Psikoloji Kavramlar ve Kuramlar, Güncellenmiş 3. Baskı, Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Tutar, H. (2016). *Sosyal Psikoloji*. Seçkin Yayıncılık.
- Varol, Y. K., Hüseyin, Ü., Erbaş, M. K., ve Sünbül, A. M. (2016). İlköğretim Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeğinin Türkçeye Uyarlanması. *Spor Bilimleri Dergisi*, 27(1), 16-26.
- Wikipedia. (2022). *Yatılı Bölge Ortaokulu*. Retrieved 18/10/2022 from https://tr.wikipedia.org/wiki/Yat%C4%B1l%C4%B1_B%C3%B6lge_Ortaokulu
- Yağcı, İ. (2012). Ortaöğretim Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine İlişkin Tutumlarının İncelenmesi (Afyonkarahisar İli Örneği). Afyon Kocatepe Üniversitesi: Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi.
- Yaldız SA. İlköğretim Okullarında Beden Eğitimi Dersine Yönelik Öğrenci Ve Anababa Tutumları. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi, 2013.
- Yanık, M., ve Çamlıyer, H. (2015). Ortaöğretim 9. Sınıf Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spora İlişkin Tutumları ile Okula Yabancılaşma Düzeyleri Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi. *International Journal of Sport Exercise and Training Sciences-IJSETS*, 1(1), 9-19.
- Yapıcı, A. Y. (2019). Yatılı Bölge Ortaokullarında Öğrenim Gören Öğrencilerin Beden Eğitimi Dersine Karşı Tutumları ile Akademik Başarı Motivasyonları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Kütahya, 2019*.
- Yaralı, D. (2016). Öğretmen Adaylarının Özel Eğitim Dersine Yönelik Tutumlarının Bazı Yayınları.
- Yetim, R. (2001). Yatılı İlköğretim Bölge Okullarının Mevcut Durumu ve Öğrenci Hizmetleri Yönetimi. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara*.
- Yıldız A. (2015). Ebeveynlerin Çocuklarının Beden Eğitimi Ve Spor Dersine Katılımına Yönelik Tutumlarının İncelenmesi (Tokat İli Örneği). Eğitim Bilimleri Enstitüsü,

Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi, Tokat: Gazi Üniversitesi.

Zekeriya, Ç., ve Atilla, P. (2011). Ortaöğretim Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spora İlişkin Tutumları. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(Özel).

EKLER

EK 1. Orijinallik Raporu Formu

	ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ YÜKSEK LİSANS / DOKTORA TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU
	ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANA BİLİM DALI BAŞKANLIĞI'NA
Tarih: 06 /06 /2023	
Tez Başlığı: Farklı Okul Türlerinde Öğrenim Gören Ortaokul Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi: Köy Kent Karşılaştırılması	
Yukarıda başlığı gösterilen tez çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Giriş c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 90 sayfalık kısmına ilişkin, 06/06/2023 tarihinde şahsım/tez danışmanım tarafından Turnitin adlı intihal tespit programından aşağıda işaretlenmiş filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı % 14'dir.	
Uygulanan filtrelemeler: 1- ☒ Kabul/Onay ve Bildirim sayfaları hariç 2- ☒ Kaynakça hariç 3- ☒ Alıntılar hariç/dâhil 4- ☒ 5 kelimeden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç	
Ardaahan Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği'nde belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.	
06.06.2023	
Gereğini saygılarımla arz ederim.	
Adı Soyadı: Selma ÇALIŞIR Öğrenci No: 2000500005 Anabilim Dalı: Beden Eğitimi ve Spor Programı: Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Statüsü: ☒ Yüksek Lisans ☐ Doktora	
DANIŞMAN ONAYI UYGUNDUR. (Doç. Dr. Talha MURATHAN)	

EK 2. Etik Kurul Kararı

T.C.
ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Rektörlük

Sayı : E-67796128-000-2200017508
Konu : Bilimsel Yayın ve Etik Kurul Kararı
(Doç.Dr. Talha MURATHAN)

Doç.Dr. Talha MURATHAN

Danışmanı olduğunuz Yüksek Lisans Öğrencisi Selma ÇALIŞIR'ın "**Farklı Okul Türlerinde Öğrenim Gören Ortaokul Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spor Dersine Karşı Tutumlarının İncelenmesi: Köy Kent Karşılaştırılması**" başlıklı tez çalışması kapsamında yapılacak araştırmalarda uygulayacağı ölçek Üniversitemiz Etik Kurulu tarafından değerlendirilmiş olup, değerlendirme sonucu söz konusu tez çalışmasının Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kriterlerine uygun olduğuna karar verilmiştir.

Bilgilerinize rica ederim.

Prof. Dr. Mustafa YILDIZ
Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu Komisyon Başkanı

Adres: Ardaahan Üniversitesi Yenisey Kampüsü Rektörlük Hizmet Binası , Çamlıçatak Mevkii, Ardaahan
75002
Telefon No: (0 478) 2117575
e-Posta: bayek@ardahan.edu.tr
Kep Adresi: ardahanumi@hs01.kep.tr

Faks No: (0 478) 2117509
İnternet Adresi: www.ardahan.edu.tr

Bilgi için :

Derya Kuruçam
Etik Kurul Komisyon
Görevlisi
(0 478) 2117575

Telefon No:

EK 4. Kişisel Bilgi Formu

Sevgili Öğrenciler,

Beden Eğitimi ve Spor Dersine yönelik tutumlarınızı belirlemek amacıyla bir araştırma yapıyoruz. Bu form'' Farklı Okul Türlerinde Öğrenim Gören Ortaokul Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi: Köy Kent Karşılaştırılması'' adlı yüksek lisans tezinde kullanılmak üzere hazırlanmıştır. Soruları doğru şekilde cevaplamanız araştırma tezimizde en doğru ve geçerli sonuçları almamızı sağlayacaktır. Lütfen soruları dikkatli okuduktan sonra size uygun seçeneği (X) şeklinde işaretleyiniz. Araştırma hakkında aklınıza takılan her türlü sorularınız için yüksek lisans öğrencisi Selma ÇALIŞIR ile telefon veya _____ e-posta adresinden iletişime geçebilirsiniz. Çalışmamıza yapmış olduğunuz çok değerli katkılardan dolayı şimdiden teşekkür ederim.

A. Lütfen aşağıda yer alan kişisel bilgilerinize yönelik soruları cevaplayınız.

- 1) Cinsiyetiniz ☐ Kız ☐ Erkek
- 2) Sınıfınız?.....
- 3) Yaşınız?.....
- 4) Kayıtlı Olduğunuz Okul Türü
☐ YBO ☐ Genel Ortaokul ☐ İmam Hatip Ortaokulu
- 5) Okulunun bulunduğu yer neresidir? ☐ Şehir Merkezi ☐ Merkeze Bağlı Köy
- 6) Şuan eğitim gördüğünüz okula ulaşımınızı nasıl sağlıyorsunuz?
☐ Yürüyerek ☐ Öğrenci Servisi ile ☐ Özel vasıta ile ☐ Taşıma ile
- 7) Okulunuzda spor salonu var mı? ☐ Evet ☐ Hayır
- 8) Okul takımında yer aldınız mı? ☐ Evet ☐ Hayır
- 9) Hangi takımda yer aldınız? (.....)
- 10) Okulunuzda olmayan ama yapmak istediğiniz spor dalı var mı? (.....)
- 11) Kaç Kardeşsiniz?(Siz dahil) (.....)
- 12) Spor yapmaya herhangi bir engeliniz var mı? ☐ Evet ☐ Hayır

13) Kendinize ait çalışma odanız var mı? () Evet ()
Hayır

14) Anneniz hayatta mı? () Evet
() Hayır

15) Babanız hayatta mı? () Evet
() Hayır

16) Anne baba durumu () Birlikte
() Ayrı

17) Anne mesleği
() Ev hanımı () Memur Kamu-Özel () Çiftçi () İşçi
() Serbest Meslek () İşyeri Sahibi () Emekli ()
Diğer

18) Baba mesleği
() İşsiz () Memur Kamu-Özel () Çiftçi () İşçi
() Serbest Meslek () İşyeri Sahibi () Emekli
() Diğer

19) Annenizin eğitim durumu nedir?
() Okur-yazar değil () İlkokul () Ortaokul ()
Lise
() Üniversite () Yüksek Lisans () Doktora

20) Babanızın eğitim durumu nedir?
() Okur-yazar değil () İlkokul () Ortaokul ()
Lise
() Üniversite () Yüksek Lisans () Doktora

EK 5. İlköğretim Beden Eğitimi ve Spor Dersi Tutum Ölçeği

İLKÖĞRETİM BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR DERSİ TUTUM ÖLÇEĞİ						
						
		<u>Kesinlikle Katılmıyorum</u>	<u>Katılmıyorum</u>	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
Maddeler ve Puanları		1	2	3	4	5
1	Beden eğitimi dersi çok sıkıcı					
2	Beden eğitimi dersini sevinçle beklerim					
3	Beden eğitimi öğretmenim dersi önemsiz hale getiriyor					
4	Beden eğitimi dersi hiç eğlenceli değil					
5	Beden eğitimi dersinde yararsız şeyler öğreniyorum					
6	Beden eğitimi dersinde yararlı şeyler öğreniyorum					
7	Beden eğitimi öğretmenim dersi eğlenceli hale getiriyor					
8	Beden eğitimi dersinde önemli şeyler öğreniyorum					
9	Beden eğitimi dersinde önemsiz şeyler öğreniyorum					
10	Beden eğitimi öğretmenim dersi yararlı hale getiriyor					
11	Beden eğitimi öğretmenim dersi yararsız hale getiriyor					
12	Beden eğitimi öğretmenim dersi iple çekmemi sağlıyor					
13	Beden eğitimi dersi benim için eğlencelidir					
14	Beden eğitimi öğretmenim dersi eğlenceli yapamıyor					
15	Beden eğitimi öğretmenim dersi önemli hale getiriyor					

EK 6. Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği İzin Belgesi

Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği

Gelen Kutusu x

SELMA ÇALIŞIR

30 Mart Çar 22:34

☆ ↶ ⋮

Alıcı: ?

Hocam iyi akşamlar ardahan Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalında yüksek lisans öğrencisiyim yüksek lisans tez konumda sizin 2016 yılında türkçeye uyarlamış olduğunuz Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeğini kullanmam için izin verir misiniz. (İzin verdiğiniz takdirde makelnizde sadece soru maddeleri var ölçek formunu mail atmanız mümkün olabilir mi?)

İyi akşamlar iyi çalışmalar.

Yaprak Kalemoglu Varol

2 Nisan Cmt 16:25

☆ ↶ ⋮

Alıcı: ben ▼

Merhaba Selma,

Ölçeğin kullanılmasında bir sakınca yoktur. Ekte ölçek mevcut.

İyi çalışmalar, başarılar..

SELMA ÇALIŞIR

Mar 2022 Çar, 22:34 tarihinde şunu yazdı:

ÖZ GEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : Selma ÇALIŞIR

Doğum Yeri ve Tarihi :

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi : Kafkas Üniversitesi Sarıkamış Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu

Yüksek Lisans Öğrenimi : Ardahan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Eğitimi

Yabancı Diller : İngilizce

Bilimsel Faaliyetleri : Serüven Yayınları / Sporda Bilim-5/ Birinci Bölüm
Beden Eğitimi Ve Spor Dersinin Değerler Eğitimi
4. Beden Eğitimi, Spor, Rekreasyon ve Dans
Kongresi'ne “Beden Eğitimi ve Spor Dersi ve
Ortaokul Öğrencilerinde Değerler Eğitimi” konulu
bildiri.

KAPSAMINDA İNCELENMESİ

İş Deneyimi :

Stajlar : Kars Milli Eğitim Müdürlüğü

Projeler :

Çalıştığı Kurumlar : Kars ŞAİKO Ortaokulu- Müdür Yardımcısı

İletişim :

E-Posta Adresi : _____

Tarih : Jüri Tarihi

06/06/2023